

VİYANA SATIM SÖZLEŞMESİ'NİN UYGULANMA ALANI, YORUMLANMASI VE BAĞLAYICILIĞI

*Scope Of Application, Interpretation And Bindingness Of Vienna Sales
Convention*

Av. Özlem ÖNER¹

Geliş Tarihi: 16.11.2016

Kabul Tarihi: 10.03.2017

ÖZET

Devletlerin milletlerarası ticaretin en temel sözleşmelerinden biri olan satım sözleşmesine ilişkin maddi hukuk kurallarının birbirinden farklı olması sebebiyle, milletlerarası satım hukukunun yeknesaklaştırılması çalışmaları büyük öneme sahip olup bu amaçla yapılmış sözleşmelerin en önemlisi 11 Nisan 1980 tarihli Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'dir. Sözleşme, 1 Ağustos 2011'den itibaren Türkiye'de de uygulanmaya başlamıştır. Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi Viyana'da imzalanmış olması sebebiyle Viyana Satım Sözleşmesi olarak adlandırılmaktadır. Sözleşme, milletlerarası taşınır malların satımına ilişkin sözleşmelerin kuruluşu, ifası ve sona ermesi ile ilgili hükümler içermektedir. Makalede, öncelikle Sözleşme'nin uygulama alanı; zaman, yer ve konu bakımından irdelenmiş, ardından Sözleşme'nin yorumlanması ve bağlayıcılığı hususlarına değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Viyana Satım Sözleşmesi, uygulama alanı, yorumlanması, bağlayıcılığı.

ABSTRACT

Adopting uniform substantive law rules on sales contracts has a great importance, due to the difference between states' substantive law rules on sales contracts, which is one of the most fundamental contracts of international business; one of the most important convention which is prepared with this purpose called the United Nations Convention on the International Sale of Goods dated 11 April 1980. The Convention has also been implemented in Turkey since 1 August 2011. The convention is also known as "the Vienna Sales Convention" due to it was signed in Vienna. The Vienna Sales Convention contains provisions regarding the establishment, execution, and termination of the contracts related to the international sale of movable properties. This article is primarily concerned with the application of the Convention; time, place and subject, then the interpretation and bindingness of the Convention are examined.

Key Words: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna Sales Convention, scope of application, interpretation, bindingness..

GİRİŞ

Globalleşen dünyada uluslararası ticaretin öneminin arttırmasına bağlı olarak uluslararası satım sözleşmelerinin önemi de artmakta ve farklı ülkelerde işyerleri bulunan taraflar arasında satım sözleşmelerinin kurulmasından ifasına kadarki süreçte hukuk sistemlerinin farklılıklarından dolayı ortaya

¹ Avukat, Başbakanlık Hukuk Hizmetleri Başkanlığı, ozlemnr@gmail.com

bazı sorunlar çıkmaktadır. Milli hukukların çeşitliliği düşünüldüğünde yeknesak bir düzenlemeye ihtiyacın varlığı daha da belirginleşmiş olup bunu sağlamaya yönelik olarak uluslararası alanda birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan en önemlisi ise 11 Nisan 1980 tarihli Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, CISG)²'dir. Viyana Satım Sözleşmesi, Kıta Avrupası hukuk sistemi ile AngloSakson hukuk sistemini, eski Sovyet ülkeleri ve hatta İslam hukukuna ait unsurlar içeren sistemleri birleştirmeyi amaçlamıştır³. Bu amaç da önemli ölçüde gerçekleşmiş olup, şu an 85 üye devlet Sözleşmeye taraftır⁴⁵.

² Kısaca "Viyana Satım Sözleşmesi" olarak anılacaktır.

³ Atamer, Y. M./ Mistelis, L: Milletlerarası Satım Hukuku-Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG), 2.tıpkı bası, İstanbul 2008, s.16; Çalışkan, Y: Uluslararası Satım Hukukunda Kanunlar İhtilafı Meseleleri, İstanbul, 2014, s. 138; Schlechtriem, P./Butler, P.: UN Law on International Sales: The UN Convention on the International Sale of Goods, Berlin, 2008, s.2.

⁴ Üye devlet listesine ulaşmak için bkz: <http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html> (son erişim 08.03.2017). Milletlerarası satım hukukunun yeknesaklaştırılması çalışmalarının sonucu olan Viyana Satım Sözleşmesi'ne Türkiye, katılımın uygun bulunduğu 02.04.2009 tarihli ve 5870 sayılı Kanun'un 14 Nisan 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımından sonra, Bakanlar Kurulu Kararnamesi'nin (Karar Sayısı:2010/247) 7 Nisan 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla katılmıştır. Sözleşme'nin 99'uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, Sözleşme, katılma belgesinin tevdi edildiği tarihten itibaren on iki ayın tamamlanmasını izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe gireceğinden, Viyana Satım Sözleşmesi, 1 Ağustos 2011 tarihinden itibaren Türkiye'de de uygulanmaya başlanmış olup Türkiye Sözleşme'yi herhangi bir çekince koymadan kabul etmiştir. Türkiye açısından, sekiz komşusundan altısı Sözleşme'ye üyedir: İran ve Azerbaycan hariç Ermenistan, Bulgaristan, Gürcistan, Irak, Suriye ve Yunanistan. Ayrıca Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütüne üye 12 devletten 10 tanesi de Sözleşme'ye üye devletler arasında yer almaktadır. Bunlar; Arnavutluk, Ermenistan, Bulgaristan, Gürcistan, Yunanistan, Romanya, Rusya, Sırbistan, Türkiye ve Ukrayna'dır (Azerbaycan ve Moldova hariç). Hachem, P: Applicability of the CISG-Articles 1 and 6 (Part 3), s. 32 dn.4 ve 5'ten naklen; Schwenger, İ; Atamer, Y; Butler, P; Current Issues in the CISG and Arbitration, The Netherlands, 2014.

⁵ Söz konusu amaç Sözleşme'nin dibacesinde, "...farklı sosyal, ekonomik ve hukuki sistemleri dikkate alacak şekilde uluslararası mal satımına ilişkin sözleşmelere uygulanacak kuralların yeknesak bir şekilde belirlenmesi, uluslararası ticaretin yasal engellerinin ortadan kaldırılmasına ve uluslararası ticaretin gelişmesine katkıda bulunacaktır..." şeklinde ifade edilmiştir. Özdemir-Kocasakal, H.: "Viyana Konvansiyonu'nun Milletlerarası Özel Hukuk Bakımından Uygulanma Alanı", Galatasaray Hukuk Fakültesi Dergisi, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın (CISG) Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi Sempozyumu Özel Sayısı, 2013/1, s.20. Ayrıca Sözleşme'nin, ülkelerarası mal ticareti ile ilgili yeknesak maddi kurallardan oluşan bir bütün oluşturmak suretiyle, milli hukuk sistemleri arasındaki farklılıklardan kaynaklanabilecek engellerin ortadan kaldırılması ve böylece belirliliğin (*certainty*) ve öngörülebilirliğin (*predictability*) sağlanması, kanunlar ihtilafı kurallarına başvurma gerekliliğini azaltılması, davacının kendi lehine hükümler içeren ülkede dava açmasının (*forum shopping*) engellenmesi ve uluslararası nitelikli işlemlerin niteliğine uygun modern bir satım hukuku tesis edilmesi gibi temel amaçlar güttüğü

Viyana Satım Sözleşmesi'nin Türkiye'de de uygulanmaya başlanmış olması sebebiyle Türk hukuku açısından büyük önem kazanmıştır⁶. Bu makalenin amacı da Viyana Satım Sözleşmesi'ni ana hatlarıyla tanıtmak olup; çalışmanın ilk bölümünde Sözleşmenin uygulama alanı zaman, yer ve konu alt başlıkları altında incelenecek, ikinci kısımda Viyana Satım Sözleşmesi hükümlerinin yorumlanması ve boşluk doldurma yöntemlerine değinilecek ve son bölümde de Sözleşme'nin bağlayıcılığı hususuna yer verilecektir.

I. VIYANA SATIM SÖZLEŞMESİ'NİN UYGULAMA ALANI

Viyana Satım Sözleşmesi'nin yürürlüğe gireceği zaman ve münferit olarak bir satım sözleşmesinde ne zaman uygulanacağı öncelikli olarak tespit edilmesi gereken konulardandır. Bu sebeple uygulama alanı kapsamında çalışmamızda zaman, yer ve son olarak konu bakımından uygulama alanı ele alınacaktır.

A. Zaman Bakımından Uygulama Alanı

Viyana Satım Sözleşmesi'nin "*Son Hükümler*" başlıklı dördüncü kısmında, Sözleşme'nin zamana bakımından uygulama alanına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Sözleşmenin 99'uncu maddesi Sözleşme'nin yürürlüğe gireceği tarihi, 100'üncü maddesi taraflar arasındaki satım sözleşmesi bakımından Viyana Satım Sözleşmesi'nin geçerli olacağı tarih ve 101'inci maddesi ise Sözleşme'den çekilme usulünü ve çekilmek için gerekli bildirim hüküm doğuracağı tarihi düzenlemektedir⁷. Burada belirtmek gerekir ki, Viyana Satım Sözleşmesi'nin zaman bakımından uygulanma şartları mevcut değilse, uluslararası satım sözleşmesinden doğan uyuşmazlığın esasına *for devletin* kanunlar ihtilafı kurallarının yetkilendirdiği hukuk uygulanacaktır⁸.

1. Viyana Satım Sözleşmesi'nin Yürürlüğe Gireceği Tarih

Sözleşme'nin 99'uncu maddesinde, Viyana Satım Sözleşmesi'nin yürürlüğe gireceği tarih ile ilgili çeşitli ihtimaller düzenlenmektedir. Maddenin ilk fıkrasında, bütün ülkeler için yürürlüğe gireceği tarih düzenlenmiştir.

---

yönünde görüş için bkz. Özdemir-Kocasakal, s.20, dn. 5 ve 6'da atf yapılan yazarlar.

⁶ Özdemir-Kocasakal, s.22.

⁷ Yıldırım, Z: Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin (Viyana Satım Sözleşmesi) Uygulama Alanı, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XVII, 2013, Sa.1-2, s.1063.

⁸ Türk hâkimi önüne gelen davada, anlaşmanın zaman bakımından uygulanma şartlarının oluşmadığını tespit ederse, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (RG:12.12.2007-26728) ("MÖHUK")'un 24'üncü maddesini uygulayarak somut uyuşmazlığa uygulanacak hukuku tespit edecektir. Çalışkan, s.125.

Sözleşme'nin 99'uncu maddesinin birinci fıkrası düzenlemesine bakıldığında; *"Bu Antlaşma, bu maddenin 6. fıkrası saklı kalmak kaydıyla, 92. madde uyarınca yapılmış bir beyanı içeren bir belge dâhil olmak üzere, onuncu onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesinin tevdi edildiği tarihten itibaren on iki ayın tamamlanmasını izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer."* hükmü yer almaktadır. Buna göre Sözleşme'nin yürürlüğe girebilmesi için Sözleşme'ye taraf olan on ülkenin varlığına ihtiyaç vardır. 11 Aralık 1986 tarihinde bu şart gerçekleşmiş olup Sözleşme, bu tarihten itibaren on iki ayın bitimini izleyen ayın ilk günü olan 1 Ocak 1988'de yürürlüğe girmiştir⁹.

Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihten sonra Sözleşme'yi onaylayan veya Sözleşme'ye katılan ülkeler bakımından 99'uncu maddenin ikinci fıkrası ise; *"Bir Devletin, onuncu onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesinin tevdi edilmesinden sonra bu Antlaşmayı onaylaması, kabul etmesi, uygun bulması veya Antlaşmaya katılması halinde, bu Antlaşma, hariç bırakılan Kısım dışında, bu maddenin 6. fıkrası saklı kalmak kaydıyla, o Devlet bakımından, onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesinin tevdi edildiği tarihten itibaren on iki ayın tamamlanmasını izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer"*. hükmünü içermektedir. Buna göre, Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonra Sözleşme'yi onaylayacak veya kabul edecek veya onayacak veya ona katılacak olursa, bu ülke bakımından sözleşme onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesinin tevdiinden sonraki on iki aylık bir dönemin bitimini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir¹⁰.

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 99'uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre Sözleşme'yi onaylayan veya kabul eden, uygun bulan veya Sözleşme'ye katılan bir Devlet, 1 Temmuz 1964'te Lahey'de hazırlanan Milletlerarası Mal Satım Sözleşmelerinin Kurulması Hakkında Yeknesak Kanuna İlişkin Antlaşma veya 1 Temmuz 1964'te Lahey'de hazırlanan Milletlerarası Mal Satımı Hakkında Yeknesak Kanuna İlişkin Antlaşma'dan herhangi birine veya her ikisine de taraf ise, aynı anda, Hollanda Hükümeti'ne bildirimde bulunarak, duruma göre anılan antlaşmaların birinden veya her ikisinden çekilecektir¹¹.

Sözleşme'nin 99'uncu maddesinin dördüncü fıkrasına göre Sözleşme'yi onaylayan veya kabul eden, uygun bulan veya ona katılan ve 92'nci madde gereğince Sözleşme'nin II. Bölümüyle bağlı olmadığını beyan eden veya beyan

---

⁹ Bu tarih itibarıyla Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği ülkeler; Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Çin, Fransa, İtalya, Lesotho, Macaristan, Mısır, Suriye Arap Cumhuriyeti, Yugoslavya ve Zambiya'dır. Toker, s.136.

¹⁰ Schwenzer, I./Çağlayan-Aksoy, P. (Ed.): Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (Viyana Satım Sözleşmesi) Şerhi, s.1388; Toker, s.137.

¹¹ Schwenzer/Çağlayan-Aksoy, s.1388; Toker, s.138.

etmiş bulunan bir Devlet, Satıma İlişkin 1964 tarihli Lahey Antlaşması'na taraf ise onay, kabul, uygun bulma veya katılım anında Hollanda Hükümeti'ne bu yönde bir bildirimde bulunarak Satıma İlişkin 1964 tarihli Lahey Antlaşması'ndan çekilecektir.

Sözleşme'nin 99'uncu maddesinin beşinci fıkrasına göre ise Sözleşme'yi onaylayan veya kabul eden, uygun bulan veya ona katılan ve 92'nci madde gereğince Sözleşme'nin III. bölümüyle bağlı olmadığını beyan eden veya beyan etmiş bulunan bir Devlet, Kuruluşa İlişkin 1964 tarihli Lahey Antlaşması'na taraf ise onay, kabul, uygun bulma veya katılım anında Hollanda Hükümeti'ne bu yönde bir bildirimde bulunarak Kuruluşa İlişkin 1964 tarihli Lahey Antlaşması'ndan çekilecektir.

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 99'uncu maddesinin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarından çıkan sonuç; bir ülke aynı anda hem Lahey Sözleşmelerine veya bu Sözleşmelerden herhangi birine hem de Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olamayacaktır¹².

Lahey Sözleşmelerine taraf olan ülkeler bakımından Viyana Satım Sözleşmesi'nin hangi anda yürürlüğe gireceğini düzenleyen altıncı fıkraya göre; üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralara göre yapılan çekilme bildirimlerinin etkilerini doğurduğu tarihte Viyana Satım Sözleşmesi'nin bu ülkeler bakımından yürürlüğe gireceği düzenlenmektedir.

2. Taraflar Arasındaki Satım Sözleşmesi Bakımından Viyana Satım Sözleşmesi'nin Geçerli Olacağı Tarih

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 100'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre Sözleşme, 1(1)(a) maddesinde göz önüne alınan taraf ülkeler veya 1(1)(b) maddesinde göz önüne alınan taraf ülke açısından Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonra ortaya çıkan icap sonucunda yapılmış sözleşmelerin kuruluşuna uygulanırken, maddenin ikinci fıkrasına göre de Sözleşme, 1(1)(a) maddesinde göz önüne alınan taraf ülkeler veya 1(1)(b) maddesinde göz önüne alınan taraf ülke açısından sadece Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonra yapılmış sözleşmelere uygulanmaktadır¹³. Başka bir ifadeyle, Viyana Satım Sözleşmesi'nin 100'üncü maddesi uyarınca; satım sözleşmesinin kuruluşunda Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanabilmesi için, icabın Sözleşme'nin yürürlüğünden sonra yapılması gerekirken; satım sözleşmesinin ifasında uygulanabilmesi için icabın yürürlükten sonra yapılması gerekmekte, satım sözleşmesinin, Viyana Satım Sözleşmesi'nin yürürlüğünden sonra yapılmış olması gerekmektedir. Bu bağlamda, birinci fıkrada "icabın yapıldığı an" ifadesi

---

¹² Toker, s.139.

¹³ Toker, s.140.

kullanıldığından icabın varlığı anın bir önemi bulunmamaktadır. Diğer taraftan maddenin ikinci fıkrasına göre ise icabı kabul beyanının Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği veya daha sonraki bir tarihte icapçıya varması yeterlidir. Bu yönüyle ikinci fıkraya göre, birinci fıkradan farklı olarak icap Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihten önce de yapılmış olabilmektedir¹⁴. Son olarak bir hususu da belirtmek gerekirse, Viyana Satım Sözleşme hükümleri, aksi taraflarca kararlaştırılmadığı müddetçe, geriye yürümektedir¹⁵.

Fransız Temyiz Mahkemesi *Vanderlinden v. S.A. Vergers de Seru* kararında; işyeri Belçika'da bulunan satıcı ile işyeri Fransa'da bulunan alıcı arasında 1996 yılında akdedilen meyve alım-satımına ilişkin sözleşmeye, Viyana Satım Sözleşmesinin Belçika bakımından 1.10.1997 tarihinde yürürlüğe girdiğini dikkate almadan Sözleşme'nin uygulama alanı bulacağına karar vermekte 100'üncü maddeye aykırı karar vermiştir¹⁶.

3. Viyana Satım Sözleşmesi'nin Tarafı Olan Ülkenin Sözleşme'den Çekilme Bildiriminin Geçerli Olacağı Tarih

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 101'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, Sözleşme'nin tarafı olan her ülke, Sözleşme'yi veya Sözleşme'nin ikinci veya üçüncü kısmını, tevdi makamına yapacağı yazılı resmî bir bildirimle feshedebilir. Sözleşme'nin 101. maddesinin ikinci fıkrasına göre ise, Sözleşme'nin tarafı olan ülke artık Sözleşme ile bağlı olmak istemediğini bildirerek Sözleşme'den çekilirse, *"fesih, bildirim tevdi makamına ulaşmasından itibaren on ikinci ayın tamamlanmasını izleyen ayın ilk gününde hüküm ifade eder. Bildirimde, feshin hüküm ifade etmeye başlaması için daha uzun bir sürenin belirtilmiş olması halinde, fesih, tevdi makamına bildirim ulaşmasından itibaren anılan daha uzun sürenin geçmesi ile hüküm ifade eder"*. Bu hükme göre on iki aylık süre uzatılabilirken, bu sürenin kısaltılması mümkün değildir¹⁷.

B. Viyana Satım Sözleşmesi'nin Yer Bakımından Uygulama Alanı

1. Genel Olarak

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 1'inci maddesi, Sözleşme'nin uygulama alanını belirleyen tek taraflı bir kanunlar ihtilafı kuralı olarak kabul edilmektedir¹⁸.

---

¹⁴ Zeytin, Z.:Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri Hukuku-CISG, 2. bası, Ankara, 2015, s.66-68.

¹⁵ Atamer/Mistelis, s.21; Çalışkan, s.125; Toker, s.140.

¹⁶ Kararın özeti için bkz. Court of Appeal of Amiens, 30/01/2001, RG 99/02272, CaseLaw on UNCITRAL texts (CLOUT) abstract no.399, <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/wais/db/cases2/010130f1.html>> (son erişim:08.03.2017).

¹⁷ Yıldırım, s.1066-1067.

¹⁸ Atamer/Mistelis, s.16; Çalışkan, s.137; Tarman, Z.D.:Viyana Satım Antlaşmasını Uygulamak veya Uygulamamak (CISG'in Uygulama Alanı), İstanbul, 2015, s.19. Burada Viyana Satım

Maddeye göre Sözleşme, “milletlerarası mal satımına ilişkin sözleşmeler”e uygulanacaktır¹⁹. Bu nedenle, Viyana Satım Sözleşmesi’nin uygulama alanının sınırları tespit edilirken öncelikle hangi mal satım sözleşmelerinin milletlerarası niteliğe sahip olduğu sorusunun cevaplanması gerekmektedir²⁰. Sözleşme uyarınca bir mal satım sözleşmesinin milletlerarası niteliği haiz olup olmadığının tespitindeki kıstas, tarafların işyerlerinin sözleşmenin kurulduğu anda farklı devletlerde bulunmasıdır²¹. Satım sözleşmesinin taraflarının işyerleri aynı devlette ise, o satım sözleşmesinde tarafların vatandaşlığı veya sözleşmenin ifa yeri bakımından bir yabancılik unsuru bulunsa dahi Viyana Satım Sözleşmesi açısından milletlerarası bir satım gerçekleşmiş olmayacaktır²². Sözleşme’nin 1’inci maddesinin ikinci fıkrasında; tarafların işyerlerinin ayrı devletlerde bulunması olgusu sözleşmeden veya sözleşmenin akdi sırasında veya öncesinde gerçekleşmiş olan görüşmelerden veya verilmiş olan bilgilerden anlaşılmadıkça dikkate alınmayacağı ve son fıkrasında ise Sözleşme’nin uygulanmasında ne tarafların vatandaşlığının, ne tacir olup olmadıklarının, ne de sözleşmenin adı veya ticarî nitelikte olmasının dikkate alınmadığı hükmüne yer verilmekte olup bu hususlar aşağıda ayrıntılı olarak incelenecektir.

Sözleşmesi’nin 1. maddesinin Sözleşme’nin uygulama alanını düzenleyen tek taraflı bir kanunlar ihtilafı kuralı olduğu belirtilirken, mevcut sözleşmenin Viyana Satım Sözleşmesi’ne tabi olmaması halinde söz konusu sözleşmeye hangi hukukun uygulanacağı meselesini düzenlemediğini belirtmek gerekmektedir. Zira Sözleşme’nin uygulanmadığı hallerde kanunlar ihtilafı kuralları uygulama alanı bulacaktır. Bu bağlamda, Profesör *Schlechtriem*’in Viyana Satım Sözleşmesi ile kanunlar ihtilafı kuralları arasındaki ilişki hakkındaki görüşünü paylaşmak gerekirse: “*Kanunlar ihtilafı kuralları, yeknesak satım hukuku kurallarını hazırlayanlar ve yürürlüğe koyanlar tarafından eskimiş ve kullanılamaz hale gelmiş kurallar olarak görülmelerine karşın, bu durum gerçeği yansıtmamaktadır. Tek taraflı kanunlar ihtilafı kuralı olarak nitelendirilebilecek olan CISG m. 1(1)(a) hükmü gereği Antlaşmanın uygulandığı hallerde bile, Antlaşma tarafından düzenlenmeyen konuların for devletinin kanunlar ihtilafı kuralları uyarınca belirlenecek olan ülke hukukuna göre çözümlenmesi gerekmektedir. CISG m. 1(1)(b) hükmü söz konusu olduğu takdirde, kanunlar ihtilafı kuralları Antlaşmanın uygulanmasının ön koşulu olduğu için vazgeçilmez niteliktedir. Bu nedenle, satım sözleşmelerine Antlaşmanın açıkça uygulandığı hallerde bile sözleşmede hukuk seçimi klotunun düzenlenmesi tavsiye edilmektedir.*” Atamer/Mistelis, s.13. dn.34’den naklen alınmıştır.

¹⁹ Her ne kadar burada “milletlerarası mal satımına ilişkin sözleşmeler” ifadesi kullanılmakta ise de esasen Sözleşme’nin 1. maddesinde “milletlerarası” kelimesi yer almamaktadır. Bu kelime sadece Viyana Satım Sözleşmesi’nin başlığında yer almaktadır. Sözleşme’nin hazırlayıcıları, ülke sınırları arasındaki taşınır mal hareketlerini tespit ederek Sözleşme’nin uygulama alanını belirlemek yerine “işyeri” kriterini uygulamayı seçmişlerdir. Bu yönde görüş için bkz. Toker, s.35.

²⁰ Atamer/ Heiderhoff, s.25; Schwenger/Çağlayan-Aksoy, s.181; Tarman, s.20.

²¹ Tarman, s.20. CISG, sözleşmenin milletlerarası niteliğini tanımlarken sözleşmenin kurulduğu veya ifanın gerçekleştiği yeri esas almamıştır.

²² Atamer/Mistelis, s.15; Tarman, s.21.

2. Gerekli Şartlar

a. İşyerlerinin Farklı Ülkelerde Bulunması

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 1'inci maddesinin ilk fıkrasına göre, Sözleşme'nin yer bakımından uygulanabilmesi için, satım sözleşmesi taraflarının işyerlerinin farklı ülkelerde bulunması gerekmektedir²³. Bu gereklilik ile taraflar arasındaki sözleşme milletlerarası bir niteliğe kavuşmaktadır. Bu temel şart, Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanabilmesi için mutlaka gerçekleşmelidir²⁴. O halde, tarafların işyerleri Viyana Satım Sözleşmesi'nin tarafı olan aynı ülkede bulunuyorsa, bu satım sözleşmesine iç hukuk kuralları uygulanacaktır²⁵.

Sözleşme'nin 1'inci maddesinin ilk fıkrasında yer alan bu şartın Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanını hem genişlettiği hem de daralttığı ileri sürülmektedir²⁶. Satım sözleşmesinin taraflarının farklı ülkelerde bulunması şartı sağlandığı takdirde taraflar arasındaki satım ilişkisi bir ülke sınırları içerisinde gerçekleşse dahi Viyana Satım Sözleşmesi uygulama alanı bulacağından bu yönüyle Sözleşme'nin uygulama alanının genişlediği, ancak diğer yandan tarafların işyerlerinin aynı ülkede olması halinde satım ilişkisi birden fazla ülkede etki doğursa bile taraflar arasındaki sözleşmeye Viyana Satım Sözleşmesi uygulanamayacağından bu durumun Sözleşme'nin uygulama alanını daralttığı ifade edilmektedir²⁷.

aa. İşyeri Kavramı

İşyeri kavramının tanımına Viyana Satım Sözleşmesi'nde yer verilmemiştir. Bunun yanında işyerinden ne anlaşılması gerektiği konusunda da Sözleşme'de bir açıklık bulunmamaktadır²⁸. Bunun en önemli nedeni Sözleşme taraflarının ortak bir tanım üzerinde anlaşmamış olmalarıdır²⁹. Doktrinde yapılan tanımlar sonucunda işyeri, merkez gibi katı kurallara tabi olmayan sürekli

---

²³ Özdemir, F.G.; Öztekin-Gelgel, G./Giray, F.G. (Ed.): Milletlerarası Özel Hukuk Çerçevesinde Milletlerarası Mal Satımına İlişkin BMSözleşmesinin Uygulama Alanı (CISG 1-12. MADDELER), İstanbul 2014, s.11; Atamer/Mistelis, s.23; Özdemir-Kabasakal, s.23.

²⁴ Özdemir-Kocasakal, s.24, 20'de atıf yapılan yazarlar. Ayrıca Sözleşme'nin yer bakımından uygulanabilmesi için, satım sözleşmesi taraflarının işyerlerinin farklı ülkelerde bulunması şartının yer bakımından uygulama alanı yanında kişisel uygulama alanını da düzenlemektedir. Bu yönde görüş için bkz. Toker, s.32-33.

²⁵ Atamer/Mistelis, s.23-24; Öztekin-Gelgel/Giray, s.11; Toker, s.41, dn.110'dan naklen.

²⁶ Toker, s.33.

²⁷ Toker, s.33-34.

²⁸ Atamer/Mistelis, s.17, dn.47'den naklen; Çalışkan, s.130; Özdemir-Kocasakal, s.24; Tarman, s.21, Zeytin, s.51.

²⁹ Çalışkan, s.130; Zeytin, s.51. Bununla birlikte Birleşmiş Milletler Ticaret Odası gibi kurumların temsilcilerinin raporlarında ve doktrinde işyeri kavramının birçok tanımının yapıldığı hususunda bkz. Toker, s.35.

ve düzenli iş yapılan yer olarak tanımlanmakta iken³⁰, Birleşmiş Milletler Ticaret Odası Temsilcisinin tanımında ise mal veya hizmet satmak amacıyla memurlardan ve bürolardan oluşan sürekli bir ticari organizasyon ifadesine yer verilmiştir³¹. Yine Milletlerarası Ticaret Odası (International Chamber of Commerce "ICC")'nın bir tahkim kararında hakem heyeti tarafından Viyana Satım Sözleşmesi anlamında işyeri, sadece bir sözleşmenin hazırlık safhalarının yapıldığı yer olarak değil, sabit ve sürekli iş ilişkilerinin devam ettiği yer olarak tanımlanmıştır³². Ayrıca belirtmek gerekir ki, işyeri kavramının vasıflandırılması yapılırken, vasıflandırmanın *lexforiye* tabi tutulmadan, Viyana Satım Sözleşmesi kapsamında yapılması ve elbette işyeri kavramının geniş yorumlanması gereklidir³³. Bu bağlamda işyeri kavramı için asgari bağımsızlık ve süreklilik olmak üzere iki unsur aranmaktadır. Dolayısıyla Sözleşme kapsamında işyeri olarak kabul edilen bir yerin, ticari işlerin ağırlıklı olarak yürütüldüğü yer veya işletmenin yönetim yeri olması gerekmektedir³⁴. Buradan hareketle belirtmek gerekir ki, bağımsız olmayan ve sadece şirketin reklamını yapan irtibat büroları ile fuar stantları işyeri sayılmamaktadır³⁵. Satım sözleşmesinin ana şirket tarafından değil de ana şirketin de ortak olduğu bir yan şirket tarafından yapılması durumunda ise yan şirketin işyerinin esas alınacağı kabul edilmektedir³⁶.

Diğer yandan, Sözleşme'de işyeri kavramı tanımlanmamakla beraber 10'uncu maddede tamamlayıcı bir düzenlemeye gidilmiştir³⁷. Satım sözleşmesi taraflarının farklı ülkelerde birden fazla işyerinin bulunması halinde, sözleşmenin akdi sırasında veya öncesinde taraflarca bilinen veya dikkate alınan koşullar değerlendirilerek sözleşme ve sözleşmenin ifası ile en yakın irtibat içinde olan işyerinin esas alınacağı hükmüne yer verilmiştir. Bir tarafın işyerinin olmaması halinde mutad meskeninin işyerinin yerini tutacağı anılan maddenin (b) bendinde düzenlenerek Sözleşme'nin uygulama alanı genişletilmektedir³⁸.

Sözleşmenin temsilci aracılığıyla akdedildiği hallerde, işyerinin nasıl tespit edileceği sorununu doğrudan temsil ve dolaylı temsil hallerini değerlendirerek ele almak gerekmektedir³⁹. Doğrudan temsil durumunda, sözleşme tarafı

---

³⁰ Toker, s.37.

³¹ Yıldırım, s. 1069, dn. 24'ten naklen.

³² ICC Court of Arbitration, Arbitral Award Case No.9781, Çalışkan s.130'dan naklen.

³³ Çalışkan, s.130.

³⁴ Zeytin, s.51.

³⁵ Toker, s.37; Zeytin, s.52.

³⁶ Zeytin, s.52.

³⁷ Atamer/Mistelis, s.17, dn.47'den naklen, Schlechtriem/Butler, s.11; Tarman, s.22.

³⁸ Tarman, s.2; Öztekin-Gelgel/Giray, s.193-194.

³⁹ Tarman, s.22.

olarak temsil edilen kabul edildiğinden temsil edilenin işyerinin; dolaylı temsil durumunda ise, sözleşme hükümleri öncelikli olarak temsil edenin şahsında doğacağı için temsilcinin işyerinin esas alınması gerekmektedir⁴⁰.

bb. Farklı ülke kavramı

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 1'incimaddesinin birinci fıkrası, “*Bu Antlaşma, işyerleri farklı devletlerde bulunan taraflar arasındaki mal satımı sözleşmelerine, (a) bu devletlerin âkit devletlerden olması veya (b) milletlerarası özel hukuk kurallarının âkit bir devletin hukukuna atıf yapması halinde uygulanır.*” hükmünü içermektedir. Sözleşme'nin bu maddesi iki alternatif şart sunmaktadır⁴¹. Bu şartlardan birincisi, satım sözleşmesinin taraflarının işyerlerinin Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olan farklı ülkelerde bulunması, ikincisi ise *lexforin*in kanunlar ihtilafı kurallarının Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olan bir ülkenin hukukunu yetkili kılmasıdır.

aaa. Tarafların İşyerlerinin Bulunduğu Ülkelerin Viyana Satım Sözleşmesi'nin Tarafı Olması (Doğrudan Uygulama)

Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanabilmesi için, Sözleşme'nin 1. maddesine göre ilk seçenek, tarafların işyerlerinin bulunduğu farklı ülkelerin Sözleşme'nin tarafı olmasıdır. Bir başka ifadeyle, satım sözleşmesi taraflarının işyerleri, Viyana Satım Sözleşmesi'nin tarafı olan farklı ülkelerde bulunmalıdır⁴². O halde, Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf ülkelerde, bu ülkelerin kanunlar ihtilafı kuralları uygulanmayacak, doğrudan Viyana Satım Sözleşmesi hükümleri uygulanacaktır⁴³.

Ancak bu şart, sadece Sözleşme'ye taraf olan ülkelerin mahkemelerini bağlamaktadır. Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olmayan bir ülkenin mahkemesinde davanın açılmış olması halinde, bu şart gerçekleşse bile, hâkim, Sözleşme'yi uygulamak zorunda değildir⁴⁴. Viyana Satım Sözleşmesi, 1'inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca uygulandığı durumlarda, Sözleşme belirli bir ülkenin hukuku olarak değil, bütün hukuk düzenlerinden bağımsız olarak uygulanmaktadır⁴⁵. Diğer yandan Viyana Satım Sözleşmesi'nin

---

⁴⁰ Tarman, s.22.

⁴¹ Toker, s.41.

⁴² İlk olarak bu şartın varlığının tespit edilmesi hususunda Amerikan Temyiz Mahkemesi 11. Dairesinin *Treibacher Industrie, A.G. v. Allegheny Technologies, Inc.* kararı, 12/09.20016, 05-13995, < <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/060912u1.html>>(son erişim:08.03.2017).

⁴³ Atamer/Mistelis, s.16; Toker, s.42.

⁴⁴ Tiryakioğlu, B.:11 Nisan 1980 tarihli Milletlerarası Mal Satımlarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve Sözleşmenin Milletlerarası Özel Hukuk Kuralları ile İlişkisi, AÜHFĐ, Cilt 41, Sayı 1, Yıl 1990, s.195; Çalışkan, s.141; Toker, s. 42; Yıldırım, s.1071.

⁴⁵ Yıldırım, s.1071.

uygulanabilmesi için, satım sözleşmesi taraflarının Sözleşme'nin uygulanmasını engellememeleri de gerekmektedir⁴⁶. Bu husus ileride Viyana Satım Sözleşmesi'nin konu bakımından uygulama alanı kısmında değerlendirilecektir.

bbb. For Devletinin Kanunlar İhtilâfı Kurallarının Viyana Satım Sözleşmesi'ne Taraf Olan Ülkenin Hukukuna Atıfta Bulunması (Dolaylı Uygulama)

Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanı bulabilmesi için, Sözleşme'nin 1'inci maddesine göre ikinci alternatif şart, hâkimin hukukunun kanunlar ihtilâfı kurallarının Sözleşme'ye taraf bir ülke hukukuna atıfta bulunmasıdır⁴⁷. Bu kurala göre, yine satım sözleşmesi taraflarının işyerlerinin farklı ülkelerde olması gerekirken, işyerlerinin bulunduğu ülkelerin Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olması gerekmemektedir⁴⁸. Burada hâkim, kanunlar ihtilâfı kurallarına göre yetkili hukuku Sözleşme'ye taraf olan bir ülkenin hukuku olarak tespit ederse, Viyana Satım Sözleşmesi'nin hükümleri o ülkenin iç maddî hukuku sıfatıyla uygulama alanı bulmaktadır⁴⁹. Sözleşme'nin uygulama alanını genişleten bu bent, uluslararası karar ahengini bozacağı ve ulusal hukukların uygulanmasını önemli ölçüde sınırlayacağı gerekçesiyle doktrinde eleştirilmektedir. Bu yüzden de taraf devletlere Sözleşme'nin 95'inci maddesi ile bu bende çekince koyma hakkı tanınmıştır⁵⁰.

Viyana Satım Sözleşmesi'nin bu hükmü, Sözleşme'ye taraf olan bir ülkede davanın açılması durumunda, bu ülkenin kanunlar ihtilâfı kurallarının yine Sözleşme'ye taraf bir ülke hukukunu göstermesi durumunu ele almıştır. İşyerlerinin farklı ülkelerde bulunması şartı gerçekleşmişse ve davanın açıldığı Sözleşme'ye taraf ülkenin kanunlar ihtilâfı kurallarının gösterdiği ülke de Sözleşme'ye tarafsız, Sözleşme bu ülkenin iç hukuku olarak uygulanacak, o ülkenin kanunlar ihtilâfı kuralları dikkate alınmayacaktır⁵¹.

Burada *for devletinin* Türkiye olması durumunda, açıklananlar ışığında durum şöyle örneklendirilebilir: Uluslararası mal satımına ilişkin bir davada, sözleşmenin taraflarından birinin veya her ikisinin de işyerlerinin Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olmayan bir devlette olması durumunda Sözleşme'nin

⁴⁶ Atamer/Mistelis, s.17.

⁴⁷ Atamer/Mistelis, s.17.

⁴⁸ Toker, s.44.

⁴⁹ Yıldırım, s.1072. ICC International Court of Arbitration; 7565, 1994 tarihli kararında, hakem heyeti, taraflar açıkça İsviçre hukukunu uygulanacak hukuk olarak seçmiş olmaları nedeniyle ve CISG'nin de İsviçre hukukunun bir parçası olarak madde 1(1)(b) uyarınca sözleşmeye uygulanacağına karar vermiştir. Karar için bkz. <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V00/509/00/PDF/V0050900.pdf?OpenElement>> (son erişim:08.03.2017).

⁵⁰ Tarman, s. 30; Zeytin, s.49-50.

⁵¹ Yıldırım, s.1072.

doğrudan uygulamaya ilişkin 1(1)(a) maddesi uygulanamayacağından, MÖHUK madde 24 hükmü⁵² uyarınca yetkili hukukun tespiti yapılacaktır. Türk kanunlar ihtilafı kurallarının yetkilendirdiği hukuk Viyana Satım Sözleşmesi'nin tarafı olan bir devletin hukuku ise Türk hâkimi Viyana Satım Sözleşmesi'ni 1(1) (b) maddesi uyarınca dolaylı olarak uygulamak durumunda kalacaktır. Ancak bu durumda da, Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf devletin Sözleşme'nin 1(1)(b) maddesinin uygulanmasına 95'inci madde gereğince çekince koyup koymadığını araştırması gerekmektedir⁵³. Bu durumda nasıl bir yol izlenmesi gerektiği hususu ise ileride Viyana Satım Sözleşmesi'nin bağlayıcılığının ele alındığı kısımdaayrıntılı olarak incelenecektir.

Dava, Sözleşme'ye taraf olmayan bir ülkede açılmışsa, Viyana Satım Sözleşmesi'nin bu hükmü, o ülke mahkemesi için bağlayıcı değildir. Bu durumda hâkim, kendi kanunlar ihtilâfı kurallarına göre uygulanacak ülke hukukunu tespit edecektir. *Lexforin*in kanunlar ihtilafı kurallarının Sözleşme'ye taraf bir devletin hukukuna atfı yapması durumunda ise yapılan atfın niteliğine göre sonuç değişecektir^{54 55}.

Eğer atfı "genel atfı" niteliğinde ise, atfı yapılan ülke hukuku kanunlar ihtilafı kurallarını da kapsayacak şekilde bir bütün olarak ele alınacak ve bu duruma göre Sözleşme'nin uygulama alanı bulup bulmayacağı hususu tespit edilecektir⁵⁶. Buna göre atfı yapılan ve Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olan

⁵² MÖHUK'un Sözleşmeden doğan borç ilişkilerinde uygulanacak hukuk başlıklı 24. maddesi: *"(1) Sözleşmeden doğan borç ilişkileri tarafların açık olarak seçtikleri hukuka tâbidir. Sözleşme hükümlerinden veya hâlin şartlarından tereddüde yer vermeyecek biçimde anlaşılabilen hukuk seçimi de geçerlidir.*

(2) Taraflar, seçilen hukukun sözleşmenin tamamına veya bir kısmına uygulanacağını kararlaştırabilirler.

(3) Hukuk seçimi taraflarca her zaman yapılabilir veya değiştirilebilir. Sözleşmenin kurulmasından sonraki hukuk seçimi, üçüncü kişilerin hakları saklı kalmak kaydıyla, geriye etkili olarak geçerlidir.

(4) Tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları hâlinde sözleşmeden doğan ilişkiye, o sözleşmeyle en sıkı ilişkili olan hukuk uygulanır. Bu hukuk, karakteristik edim borçlusunun, sözleşmenin kuruluşu sırasındaki mutad meskeni hukuku, ticarî veya meslekî faaliyetler gereği kurulan sözleşmelerde karakteristik edim borçlusunun işyeri, bulunmadığı takdirde yerleşim yeri hukuku, karakteristik edim borçlusunun birden çok işyeri varsa söz konusu sözleşmeyle en sıkı ilişki içinde bulunan işyeri hukuku olarak kabul edilir. Ancak hâlin bütün şartlarına göre sözleşmeyle daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunması hâlinde sözleşme, bu hukuka tâbi olur." hükmünü haizdir.

⁵³ Çalışkan, s.143.

⁵⁴ Özdemir-Kocasakal, s.35; Toker, s.47.

⁵⁵ Türk Hukukunda, MÖHUK m.2/f.3, atfı teorisini sadece şahsın ve aile hukukuna ilişkin uyumsuzluklarda kabul ettiğinden, satım sözleşmesinden doğan uyumsuzluklarda bu teori uygulanmayacaktır.

⁵⁶ Toker, s.47.

devletin hukuku kanunlar ihtilafı kuralları da dâhil olacak şekilde dikkate alınacağından, örneğin ilgili kanunlar ihtilafı kurallarının *lexforiye*ide atıf yapması halinde bu ülke Sözleşme'ye taraf bir ülke olmadığından Viyana Satım Sözleşmesi uygulama alanı bulmayacaktır⁵⁷.

Eğer *lexforin* kanunlar ihtilafı kurallarının yaptığı atıf “maddi norm atfı” niteliğinde ise, bu durumda uygulanacak hukuk atıf yapılan ülkenin iç hukuku olup kanunlar ihtilafı kuralları göz önünde bulundurulmayacak ve Sözleşme hükümleri o somut vakiya o ülkenin milletlerarası satımları düzenleyen bir iç hukuk düzenlemesi olarak uygulanacaktır⁵⁸.

b. İşyerlerinin Farklı Ülkelerde Bulunduğunun Anlaşılır Olması

Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanabilmesi için, Sözleşme'nin 1'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre, “ *tarafların işyerlerinin ayrı devletlerde bulunması olgusu sözleşmeden veya sözleşmenin akdi sırasında veya öncesinde gerçekleşmiş olan görüşmelerden veya verilmiş olan bilgilerden...*” anlaşılır olmalıdır. Aksi durumda işyerlerinin farklı ülkelerde olması olgusu dikkate alınmaz, yani Viyana Satım Sözleşmesi uygulama alanı bulmaz. Bunun sebebi ise bu durumda işlemin milletlerarası niteliğinin açık olmamasıdır⁵⁹.

Sözleşme'nin 1'inci maddesinin bu fıkrası, aynı maddenin ilk fıkrasının (a) ve (b) bentlerinin uygulanmasını engelleyen yani Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanını daraltan unsurlardandır. Viyana Satım Sözleşmesi'nin kendi uygulama alanını bu şekilde daraltmasının sebebinin ise satım sözleşmesinin taraflarının sözleşmenin yapılmasından sonra işyerlerinin farklı ülkede olduğunu fark etmeleri halinde, beklenmedik bir şekilde Viyana Satım Sözleşmesi ile bağlı olmak gibi ortaya çıkabilecek sorunları önlemek olduğu ifade edilmektedir⁶⁰.

Sözleşmenin uluslararası niteliğini bilmediğini iddia eden taraf bunu ispat etmelidir⁶¹. Ancak satım sözleşmesinin milletlerarası niteliğinin objektif olarak anlaşılır olması yeterlidir. Taraflar işyerlerinin farklı ülkelerde bulunduğunu bilmeseler de, objektif olarak bunun farkına varabileceklerse, Viyana Satım Sözleşmesi uygulama alanı bulacaktır⁶². Bunun yanı sıra tarafların, işyerlerinin farklı ülkelerde bulunduğunu bilmeleri yeterli olup, Viyana Satım Sözleşmesi'nin tarafı olan bir ülkede olduğunun bilinmesinin önemi yoktur. Ayrıca satım sözleşmesinin, Viyana Satım Sözleşmesi'nin kapsamına giren bir sözleşme

---

⁵⁷ Toker, s.47.

⁵⁸ Atamer/Mistelis, s.16;Toker, s.47.

⁵⁹ Schwenger/Çağlayan-Aksoy, s.181; Toker, s.53.

⁶⁰ Schwenger/Çağlayan-Aksoy, s.182; Toker, s.53.

⁶¹ Schwenger/Çağlayan-Aksoy, s.181; Zeytin, s.52.

⁶² Yıldırım, s.1072.

olduğunun da taraflarca bilinmesi gerekmemektedir⁶³.

Aynı ülke sınırları içinde yabancı temsilcinin bu sıfatını belirtmeden satım sözleşmesi yapması durumunda, temsil dolaylı temsil ise sözleşme tarafı temsilci olacağından işyerlerinin farklı devlette olması şartı gerçekleşmeyecek ve bu itibarla Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanmayacaktır⁶⁴.

c. Viyana Satım Sözleşmesi'nin Uygulanmasında Dikkate Alınmayacak Durumlar

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 1'inci maddesinin üçüncü fıkrası, "*Bu Antlaşmanın uygulanmasında ne tarafların vatandaşlığı, ne tacir olup olmadıkları, ne de sözleşmenin adî veya ticarî nitelikte olması dikkate alınır.*" hükmünü haiz olduğundan Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanması bakımından maddede sayılan durumlar dikkate alınmayacaktır. Aynı maddenin ilk paragrafındaki düzenlemeye açıklık getirmekte olan bu madde tamamlayıcı bir düzenlemedir⁶⁵.

Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanması bakımından tarafların vatandaşlığının önem taşıması Sözleşme'de evrensel normların muhafaza edildiğinin göstergesi olduğu şeklinde yorumlanmaktadır⁶⁶.

Tarafların tacir sıfatının veya sözleşmenin ticarî niteliğinin ise, Viyana Satım Sözleşmesi'nin tüm hükümleri bakımından değil, sadece Sözleşme'nin yer bakımından uygulama alanının belirlenmesinde dikkate alınmayacağına dikkat etmek gerekmektedir⁶⁷. Zira tarafların tacir sıfatı, örneğin satıcının malı teslim etmesi gereken sürenin belirlenmesi gibi başka konularda göz önüne alınabilir⁶⁸.

C. Viyana Satım Sözleşmesi'nin Konu Bakımından Uygulama Alanı

1. Genel Olarak

Viyana Satım Sözleşmesi'nin ilk altı maddesi ile Sözleşme'nin konu bakımından uygulama alanı düzenlenmektedir⁶⁹. Sözleşme'nin 1'inci maddesi yukarıda incelediğimiz üzere esasen Sözleşme'nin yer bakımından uygulama

---

⁶³ Zeytin, s.54. Ancak aksi görüşe göre; Sözleşme yapıldığı sırada taraflar aralarındaki sözleşmenin Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanına girdiğini bilmek zorundadır. Toker, s.54.

⁶⁴ Zeytin, s.52.

⁶⁵ Öztekin-Gelgel/Giray, s.23; Toker, s.55.

⁶⁶ Öztekin Gelgel/Giray, s.23; Toker, s.55.

⁶⁷ Öztekin Gelgel/Giray, s.24; Toker, s.56.

⁶⁸ Yıldırım, s.1074.

⁶⁹ Toker, s.75.

alanının belirlenmesine hizmet etmektedir. Bununla birlikte Sözleşme'nin 1'inci maddesinin birinci fıkrasında Sözleşme'nin milletlerarası mal satım sözleşmeleri hakkında uygulama alanı bulacağı hükmüne yer verilmiş olması sebebiyle konu bakımından uygulama alanıyla da ilgilidir.

Sözleşme'nin 2'nci maddesi Sözleşme'nin uygulanmayacağı satımları, 3'üncü maddesinde satım sözleşmesiyle yakınlık gösteren bazı sözleşmeler, 4'üncü maddesinde de Viyana Satım Sözleşmesi'nin hakkında uygulama alanı bulunduğu ve bulunmadığı satıma ilişkin konular, 5'inci maddesinde hangi durumlarda Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanı bulmayacağı ve son olarak 6'ncı maddesinde ise irade muhtariyeti hususu düzenlenmekte olup bu hususlar aşağıda ayrıntılı olarak incelenecektir.

2. Mal Satım Sözleşmesi

a. Satım Sözleşmesi Kavramı

Viyana Satım Sözleşmesi'nin birçok maddesinde satım sözleşmesi kavramına yer verilmekte iken bu kavram ile ilgili herhangi bir tanıma yer verilmemiştir⁷⁰. Bunun iki önemli gerekçesi olduğu kabul edilmektedir. İlk olarak farklı hukuk düzenlerinde mal satım sözleşmelerinin farklı şekillerde tanımlanıyor olması, diğeri ise ortak bir tanıma ulaşılamamasıdır⁷¹. Satım sözleşmesi kavramı Sözleşme'de açık bir şekilde tanımlanmamakla beraber, satım sözleşmesinin tanımlanmasına yardımcı olan maddi hukuk kuralları bulunmaktadır⁷².

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 30'uncu maddesinde satıcının borçlarına ilişkin malı teslim etme, malın mülkiyetini geçirme ve mala ilişkin belgeleri teslim etme düzenlemesi; 53'üncü maddesindeki alıcının bedeli ödemek ve malı teslim alma borcu; 31. maddesindeki malların teslimine ilişkin düzenleme; 35'inci maddesindeki numune üzerine satım düzenlemesi ve yine 73'üncü maddesindeki ard arda teslimli satım sözleşmelerine ilişkin düzenleme esas alındığında: Sözleşme ile taraflardan birinin (satıcının) kararlaştırılan malı teslim etme ve mal üzerindeki mülkiyeti devretme ve gerekiyorsa mal ile ilgili dokümanları verme borcu altına girdiği, buna karşılık diğer tarafın da malı teslim alma ve kararlaştırılan semeni ödeme borcu altına girdiği sözleşme, mal satım sözleşmesidir şeklinde tanım yapılmaktadır⁷³.

Doktrinde bazı yazarlarca, Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanına, satım sözleşmesinin yanında, satıma çok benzediğinden dolayı, trampa

---

⁷⁰ Toker, s.77; Zeytin, s.55.

⁷¹ Zeytin, s.55.

⁷² Tarman, s.43.

⁷³ Zeytin, s.56.

sözleşmesinin de gireceği kabul edilmişken⁷⁴, bazı yazarlar ise, trampa sözleşmesi her ne kadar bazı ulusal hukuk düzenlerinde satım sözleşmesi hükümlerine tâbi tutulsa da, bu yaklaşımın Viyana Satım Sözleşmesi'ne aktarılmasının uygun olmayacağı görüşünü benimsemiştir⁷⁵.

b. Mal Kavramı

Viyana Satım Sözleşmesi, yalnızca konusu mal satımı olan anlaşmalara uygulanmaktadır. Ancak mal kavramından ne anlaşılması gerektiğine dair Sözleşme'de herhangi bir tanım bulunmamaktadır. Sözleşme'de mal kavramına ilişkin yegâne düzenleme 2'nci maddede yer almaktadır⁷⁶. Maddenin (d), (e) ve (f) bentlerinde Sözleşme'nin uygulama alanından çıkarılmış malların kısa bir listesi yer almakla birlikte bu listeden mal konusunda genel bir tanıma ulaşmak mümkün değildir⁷⁷.

Genel olarak satım sözleşmeleri açısından mal kavramı her türlü taşınır ve taşınmazı kapsamaktadır. Hatta satım konusu malın maddî, cismani varlığı olması gerekmemektedir. Bu açıdan para ile değiştirilmesi mümkün ve ekonomik değeri olan her türlü maddî ve gayri maddî varlıkların satılması mümkündür⁷⁸. Ancak Viyana Satım Sözleşmesi sadece taşınır mal satımına ilişkin düzenlemeler içermekte olup Sözleşme bakımından mal kavramı, taşınmaz malları ve sınaî mülkiyet hakkı, alacak hakkı gibi maddî olmayan varlıkları kapsamamaktadır⁷⁹. Malın var olması ile imal edilecek olmasının bir farkı olmayıp malın sözleşmenin kurulduğu anda değil, teslim edileceği anda taşınabilir bir mal olması yeterlidir. Malın kullanılmış veya yeni olmasının da önemi yoktur. Ayrıca birden çok bütünleyici ve/veya tamamlayıcı parçadan oluşan eşya da bir bütün olarak Viyana Satım Sözleşmesi kapsamında mal sayılmaktadır⁸⁰. Canlı veya cansız hayvanlar da Sözleşme kapsamına girmektedir. Bunun yanı sıra, insan organlarının, yapay uzuvların, kültürel ve sanatsal objelerin, ilaçların ve benzer malların da Sözleşme kapsamında mal olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir⁸¹.

Maddî varlığı olan şeylerin mal olarak değerlendirilmesinde pek sorun olmamakla beraber, gayri maddî varlığı olan şeylerin Viyana Satım Sözleşmesi çerçevesinde mal sayılıp sayılmayacağı hususu, özellikle teknik bilgi (*know-*

---

⁷⁴ Toker, s.77.

⁷⁵ Yıldırım, s.1078.

⁷⁶ Tarman, s.36.

⁷⁷ Tarman, s.36.

⁷⁸ Rençber, E.: Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın İkinci Madde Hükmünün İncelenmesi; Öztekin Gelgel./Giray, s.32.

⁷⁹ Schlechtriem/Butler,s.29; Toker, s.88-89.

⁸⁰ Zeytin, s.57.

⁸¹ Tarman, s.37.

how) ve bilgisayar yazılımları (*software*) noktasında tartışmalıdır⁸². Zira klasik anlamda bilgisayar yazılımlarının bir taşıyıcı üzerinden alıcıya sunulması yönteminin yerini gün geçtikçe bir sunucu üzerinden alıcının veya kullanıcının bilgisayarına indirilmesi yöntemi almaktadır⁸³

Mal kavramının geniş yorumlanmasını savunan doktrindeki görüşe göre malın maddî varlığı olup olmadığına bakılmaksızın herhangi bir şekilde taşınabilir şeylerin Viyana Satım Sözleşmesi kapsamında mal sayılması gerektiği yönündedir⁸⁴. Doktrindeki diğer bir görüşe göre, ancak taşıyıcı disk (*memorydisc*) veya hafıza çubuğu (*memorystick*) gibi dış aygıtlarda kayıtlı bulunan ve bu şekilde taşınarak alıcıya teslim edilen yazılımlar taşınır maddî mal olarak kabul edilebilir ve Viyana Satım Sözleşmesi'nin kapsamına girmektedir⁸⁵. Bir diğer görüş ise, bilgisayar yazılımlarının standart yazılım olup olmadığını esas alarak; CD, DVD gibi taşıyıcı ile veya başka bir yöntemle alıcıya veya kullanıcıya sağlanmasının önemli olmadığı ileri sürülmektedir⁸⁶. Ancak şunu belirtmek gerekir ki bilgisayar yazılımı kişisel yazılım ise, yani alıcının ihtiyaçları esas alınarak hazırlanmışsa burada yazılımın bir taşıyıcı üzerinde cismani varlık kazanıp kazanmadığına bakılmaksızın Sözleşme'nin uygulama alanına girmediği, zira bu halde eser sözleşmesi özelliği ağır basan bir sözleşme ilişkisi olduğu ve bu ilişki de Sözleşme'nin 3'üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Sözleşme'nin uygulama alanı dışında yer aldığı ifade edilmektedir⁸⁷.

Bir malı temsil eden konşimento veya emtia senetlerinin satın sözleşmesine konu olması halinde de Sözleşme uygulama alanı bulmaktadır. Zira bu tür mal senetlerinin satın alınması ile o senetlerin temsil ettiği mallar satın alınmış olmakta ve bu senetler gerçekte malı temsil etmektedir⁸⁸.

3. Viyana Satım Sözleşmesi'nin Uygulama Alanı Dışında Tutulan Satım Sözleşmeleri

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 2'nci maddesi ile bazı satım sözleşmeleri, Sözleşme'nin uygulama alanı dışında bırakılmıştır. Maddede, *"Bu Antlaşma aşağıdaki satımlara uygulanmaz (a) Kişisel veya ailevî ihtiyaç veya ev ihtiyacı için mal alınması; meğerki satıcı, sözleşmenin akdi sırasında veya öncesinde, malların böyle bir kullanım için alındıklarını bilmesin ve bilmesi gerekmesin;*

⁸² Zeytin, s.57.

⁸³ Zeytin, s.57.

⁸⁴ Zeytin, s.57.

⁸⁵ Öztekin-Gelgel/Giray/Rençber, s.33; Tarman, s.38; Toker, s.89-90; Zeytin, s.57-58.

⁸⁶ Zeytin, s.58.

⁸⁷ Zeytin, s.58-59.

⁸⁸ Zeytin, s.60.

(b) Açık arttırma yoluyla yapılan satımlar; (c) Cebri icra veya diğer kanun gereği yapılan satımlar; (d) Menkul kıymet, kambiyo senedi ve para; (e) Gemi, tekne, hava yastıklı taşıt veya hava taşıtı satımı; (f) Elektrik satımı.” hükmü yer almaktadır.

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 2'nci maddesindeki düzenleme ile Sözleşme'nin uygulama alanı dışı bırakılan satım sözleşmeleri ikili ayırım yapılarak incelenebilir. Buna göre, satım sözleşmesinin niteliği ve kuruluş biçimi esas alınarak satım sözleşmesi bir tüketici sözleşmesi ise veya satım sözleşmeleri açık arttırma yoluyla kurulmuşsa veya cebri icra veya kanun gereği yapılan satım sözleşmeleri Sözleşme'nin uygulama alanı dışında bırakılmıştır. Diğer yanda ise satım sözleşmelerinin konusu esas alınarak satım sözleşmesi menkul kıymet, kambiyo senedi, para, gemi, tekne, hava yastıklı taşıt, hava taşıtı ve elektrik enerjisi satımını konu ediniyorsa yine Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanı dışında bırakılmıştır⁸⁹.

a. Niteliği ve Kuruluş Biçimi İtibariyle Viyana Satım Sözleşmesi Kapsamına Girmeyen Satım Sözleşmeleri

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 2'nci maddesinin (a) bendinde tüketici sözleşmesi olarak nitelendirilebilecek satım sözleşmelerine Sözleşme'nin uygulanmayacağı kabul edilmiştir⁹⁰. Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanması her ne kadar tarafların tacir veya satımın ticarî olup olmamasına bağlı değilse de, Sözleşme bu düzenleme ile tüketici satımlarına uygulanamayacaktır⁹¹. Viyana Satım Sözleşmesi'nde bu tip tüketici satımları için bir istisna da belirtilmiştir. Sözleşme'ye göre satıcı, satım sözleşmesinin akdi sırasında veya öncesinde, malların böyle bir kullanım için alındıklarını bilmiyor ve bilmesi de gerekmiyorsa, bu satım sözleşmeleri için Viyana Satım Sözleşmesi uygulanabilecektir. Satıcı sözleşmenin tüketici sözleşmesi olduğunu bilmediğini veya bu konudaki bilgisizliğinin kusurlu bir davranışı sonucu olmadığını ispat yükü altındadır⁹².

Maddenin (b) ve (c) bentleri uyarınca da açık arttırma veya cebri icra yolu ile yapılan satımlar veya kanun gereği yapılan diğer cebri satımlar Sözleşme'nin kapsamı dışındadır.

Konu itibariyle Viyana Satım Sözleşmesi Kapsamına Girmeyen Satım Sözleşmeleri

---

⁸⁹ Zeytin, s.62.

⁹⁰ Öztekin Gelgel/Giray/Reñber, s.34; Toker, s.79; Zeytin; s.63-64.

⁹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/digest-2012-02.html>>(son erişim:14.03.2016).

⁹² Zeytin, s.64.

Yukarıda mal kavramına ilişkin yapılan açıklamalar saklı kalmakla birlikte Viyana Satım Sözleşmesi'nin 2'nci maddesinin (d), (e) ve (f) bentlerinde Sözleşme'nin uygulama alanına dâhil olmayan satım sözleşmesi konusu mallar sayılmıştır. Buna göre, menkul kıymet, kambiyo senedi ve para; gemi, tekne, hava yastıklı taşıt veya hava taşıtı satımı ve elektrik satımı Sözleşme kapsamında mal olarak kabul edilmemektedir.

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 2(d) maddesinde yer alan menkul kıymet, kambiyo senedi ve para ile ilgili satımlara genellikle ülkelerin emredici iç hukuk kuralları uygulama alanı bulmaktadır⁹³. Emredici nitelikli iç hukuk kuralları ile Sözleşme hükümlerinin çatışmasını önlemek için bu malların satımı hakkında Viyana Satım Sözleşmesi hükümlerinin uygulama alanı bulmayacağı açıkça düzenlenmiştir⁹⁴.

Maddenin (f) bendi ile gemi, tekne, hava yastıklı taşıt veya hava taşıtı satımını konu edinen sözleşmelere Viyana Satım Sözleşmesi hükümleri uygulanmamaktadır. Zira bu tür satışların taşınır ve taşınmaz mal olarak değerlendirilmesi, bir sicile kaydedilmelerinin gerekip gerekmediği ülkeden ülkeye farklılık gösterdiğinden Sözleşme kapsamına alınmamıştır⁹⁵.

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 2'nci maddesinin (f) bendi ile elektrik enerjisi Sözleşme'nin uygulama alanından çıkarılmıştır. Bunun başlıca sebebi ise, elektrik enerjisinin hukuk düzenlerinde farklı nitelendiriliyor olmasıdır⁹⁶. Ancak belirtmek gerekir ki elektrik dışındaki diğer enerji kaynaklarını konu alan satım sözleşmeleri diğer istisnalar saklı kalmak kaydıyla Viyana Satım Sözleşmesi'ne tabidir⁹⁷.

4. Satım Sözleşmesi Gibi Değerlendirilen Sözleşmeler

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi *“(1) İmal edilecek veya üretilecek malların teminine ilişkin sözleşmeler satım sözleşmesi sayılır; meğerki, bunları sipariş eden taraf imalat veya üretim için gerekli olan malzemenin esaslı bir bölümünün teminini taahhüt etmiş olsun. (2) Bu Antlaşma, mal temin eden tarafın ediminin, ağırlıklı olarak, işgücü veya diğer*

---

⁹³ Öztekin-Gelgel/Giray/Rençber, s.38;Toker, s.91

⁹⁴ Toker, s.91.

⁹⁵ Zeytin, s.63. Konuya ilişkin Amerikan İflas Mahkemesinin First National Bank of South Georgia v. AyersAviationHoldingsInc. kararına bakıldığında; uçak satımını konu edinen satım sözleşmesinde mülkiyete yönelik Amerikalı ve Çek taraflar arasında çıkan uyumsuzluğa Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanı bulamayacağına ve Çek iç hukukunun uygulanması gerektiğine karar vermiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.uncitral.org/clout/clout/data/usa/clout_case_719_leg-2265.html>(son erişim:08.03.2017).

⁹⁶ Tarman, s.42. Elektrik Türk hukukunda menkul mal olarak nitelendirilmektedir.

⁹⁷ Tarman, s.42.

bir hizmetin sağlanmasından oluştuğu sözleşmelere uygulanmaz.” hükmünü içermektedir.

Sözleşme'nin 3'üncü maddesinin birinci fıkrası ile sipariş eden tarafın malın üretimi veya imali için gereken maddelerin önemli bir kısmını sağlamaması şartıyla üretilecek veya imal edilecek malların teslimine ilişkin sözleşmelerin satım sözleşmesi olarak kabul edileceği belirtilmiştir. Viyana Satım Sözleşmesi, nihai malların satımına ilişkin sözleşmeler hakkında uygulama alanı bulmasının yanı sıra bu hüküm ile birlikte malı sipariş eden tarafın isteği doğrultusunda satıcı tarafından üretilecek veya imal edilecek malların teslimine ilişkin sözleşmeler hakkında da uygulama alanı bulmaktadır⁹⁸.

Üretilecek veya imal edilecek malların teslimine ilişkin sözleşmelerin Viyana Satım Sözleşmesi kapsamında satım sözleşmesi olarak kabul edilmesi ise malın üretim veya imali için gerekli olan maddelerin esaslı bölümü sipariş veren tarafından malı sağlayan tarafa temin edilmemelidir⁹⁹. Bu durumda taraflar arasındaki sözleşme, satım sözleşmesinden çok aynı maddenin ikinci fıkrası ile kapsam dışı bırakılan işçilik veya diğer hizmet edimini içeren ve bu edimlerin sözleşmenin ağırlığını oluşturduğu sözleşmelere benzeyecektir¹⁰⁰.

Burada öncelikle maddenin birinci fıkrasında yer verilen “esaslı bölüm” ifadesi ile neyin kastedildiğinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Çünkü taraflar arasındaki sözleşmenin eser niteliğinin mi yoksa satım niteliğinin mi ağır bastığı bu ifade doğrultusunda belirlenecektir. Ancak Sözleşme'de buna ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır¹⁰¹. Doktrin ve mahkeme kararlarının bu konuda, üretim için gerekli olan malzemenin ekonomik değerini ve malzemenin malın imali açısından taşıdığı önemi esas alarak bu soruyu cevaplandırmaya çalıştığı ifade edilmektedir¹⁰².

Sözleşme'nin 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre malı sağlayan tarafın borcunun hakim kısmı işçilik veya diğer herhangi bir hizmetten ibaretse bu sözleşmeler bakımından Viyana Satım Sözleşmesi uygulama alanı bulamayacaktır¹⁰³. Ancak taraflardan birinin yalnızca malın teslimini değil, satıcının sattığı malı alıcının işyerinde kurmasına veya mala ilişkin bazı hizmetler sunmasına ilişkin sözleşmeler, yani karma sözleşmeler ise Viyana

---

⁹⁸ Toker, s.97.

⁹⁹ Develioğlu, H.M.: “CISG'in Sözleşmelerin Konusu ve Niteliği Bakımından Uygulama Alanı”, Galatasaray Hukuk Fakültesi Dergisi, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın (CISG) Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi Sempozyumu Özel Sayısı, 2013/1, s.60-61; Toker, s.100.

¹⁰⁰ Toker, s.100.

¹⁰¹ Toker, s.101.

¹⁰² Tarman, s.50.

¹⁰³ Toker, s.104.

Satım Sözleşmesi kapsamındadır¹⁰⁴. Buna karşılık mal temin eden tarafın ediminin ağırlıklı olarak işgücü veya diğer bir hizmetin sağlanmasından oluştuğu sözleşmelere Viyana Satım Sözleşmesi uygulanmayacaktır¹⁰⁵. “Ağırlıklı olarak” ifadesinden anlaşılması gereken; yapılan işin payı, satım sözleşmesine konu malın gerçek değerinden daha fazla ise bir satım sözleşmesinin varlığından bahsedilemeyeceğidir. Ancak servis payının değeri malın toplam değerinin yüzde ellisinden fazla olmadığı müddetçe karma sözleşmelerin satım sözleşmesi olarak¹⁰⁶ nitelendirilebileceği ifade edilmektedir. Ancak burada tartışmalı bir durum ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki; Viyana Satım Sözleşmesi kapsamında değerlendirilen karma sözleşmelerin hizmet yükümlülüğünü içeren kısmı ihlal edildiğinde bunun sonuçlarına hangi hükümler uygulanacaktır. Bu durumda da, Sözleşme’nin satım sözleşmesine ilişkin düzenlemelerinin hizmet yükümlülüğü ihlal edildiğinde kıyasen mi uygulanacağı sorusu sorulmaktadır¹⁰⁷.

5. Viyana Satım Sözleşmesi’nin Uygulama Alanı Dışında Kalan Konular

Viyana Satım Sözleşmesi’nin uygulama alanı dışında kalan satım sözleşmesine ilişkin konular, 4’üncü madde dışında, 5’inci ve 6’ncı maddelerde de düzenlenmiştir¹⁰⁸. Sözleşme’nin 5’inci maddesine göre, “*Bu Antlaşma satıcının, malların bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına sebep olmasından kaynaklanan sorumluluğuna uygulanmaz.*” ve 6’ncı maddeye göre ise, “*Taraflar, bu Antlaşmanın uygulanmamasını kararlaştırabilecekleri gibi, 12. madde saklı kalmak şartıyla, hükümlerine istisna getirebilir veya hükümlerinin doğurabileceği etkileri değiştirebilirler.*” O halde, satım sözleşmesinin kurulması ve sözleşmenin tarafları arasında doğurduğu hak ve borçlar dışında kalan konular hakkında, satım konusu malın sebep olduğu cismanî zararlardan veya ölümden doğan zararlardan dolayı satıcının sorumluluğu hakkında ve satım sözleşmesinin taraflarının Viyana Satım Sözleşmesi’nin uygulanmamasını kararlaştırdıkları durumlarda, Viyana Satım Sözleşmesi uygulama alanı bulmaz¹⁰⁹.

Satım konusu malın sebep olduğu cismanî zararlardan veya ölümden doğan zararlardan dolayı satıcının sorumluluğundan anlaşılması gereken, satıcının imalattan doğan ürün sorumluluğudur¹¹⁰. Ancak doktrinde bazı yazarlar, ölüm veya cismanî bir zarar dışında kalan malvarlığına ilişkin zararlar bakımından imalatçının sorumluluğunda, Sözleşme’de bu zararların kapsam dışında

---

¹⁰⁴ Tarman, s.52.

¹⁰⁵ Tarman, s.52.

¹⁰⁶ Tarman, s.52-53.

¹⁰⁷ Tarman, s.55.

¹⁰⁸ Yıldırım, s.1086.

¹⁰⁹ Yıldırım, s.1086-1087.

¹¹⁰ Yıldırım, s.1086.

kaldığı belirtilmediğinden, Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanması gerektiği görüşünü belirtmektedir.

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile kapsam dışında tutulan konular ise; Sözleşme'de aksine açık bir hüküm bulunmaması durumunda Sözleşme'nin uygulama alanı dışındadır. Sözleşme'de bu konularla ilgili aksine bir hüküm bulunuyorsa, bu konular bakımından Sözleşme artık uygulama alanı bulabilecektir¹¹¹.

Satım sözleşmesinin tarafları, tamamen veya kısmen Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanmasını bertaraf edebilirler yahut Sözleşme'nin hükümlerinden birinin aksini kararlaştırabilirler¹¹². Bu, Viyana Satım Sözleşmesi'nin irade serbestisini kabul ettiğinin ve hükümlerinin emredici olmadığını bir göstergesidir¹¹³. Taraflar Sözleşme'nin uygulanmayacağını açık olarak kararlaştırabilecekleri gibi, bunu zimnen de yapabilirler. Bunun için herhangi bir şekil şartına uyulması gerekmemektedir. Sözleşme'nin uygulanmayacağını satım sözleşmesinin kurulması sırasında ya da dava sırasında kararlaştırabilirler¹¹⁴. Viyana Satım Sözleşmesi'nin zimnen uygulanmayacağını kararlaştırılabilmesi için, taraflarca bu durumun istenildiğinin açık ve kesin olarak, şüpheye yer vermeyecek şekilde tespit edilebiliyor olması gereklidir¹¹⁵. Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olan bir ülke hukukunun uygulanacak hukuk olarak kararlaştırılması durumunda, Sözleşme bertaraf edilmiş olmaz, yine Viyana Satım Sözleşmesi uygulanır; taraflar seçtikleri ülkenin iç hukukunun uygulanmasını istiyorlarsa bunu açıkça kararlaştırmalıdır¹¹⁶.

II. VİYANA SATIM SÖZLEŞMESİ HÜKÜMLERİNİN YORUMLANMASI VE BOŞLUK DOLDURMA YÖNTEMLERİ

A. Viyana Satım Sözleşmesi'nin Yorumlanması

Viyana Satım Sözleşmesi, milletlerarası mal satımına uygulanacak evrensel kurallar kabul etmek amacıyla yola çıkmış ve bu amacını 7'nci maddede somutlaştırmaktadır. Madde, Sözleşme'nin yeknesak uygulanmasını temin etmek amacıyla yorumda dikkat edilmesi gereken ilkeleri göstermektedir¹¹⁷. Buna göre, *"Bu Antlaşmanın yorumunda, Antlaşmanın milletlerarası niteliği dikkate alınacağı gibi yeknesak uygulanmasının teşviki ve milletlerarası ticarete dürüstlük kuralının korunması gereği de gözetilir."* hükmü yer

---

¹¹¹ Toker, s.111.

¹¹² Toker, s.120.

¹¹³ Yıldırım, s.1087.

¹¹⁴ Yıldırım, s.1087.

¹¹⁵ Toker, s.125.

¹¹⁶ Toker, s.128.

¹¹⁷ Tarman, s.77.

almaktadır. Bu hükümde Sözleşme'nin yorumlanmasına ilişkin üç ilke düzenlenmektedir. Bunlar; Sözleşme'nin uluslararası niteliği, Sözleşme'nin yeknesak uygulanmasının sağlanması ve uluslararası ticarete dürüstlük kuralının gözetilmesidir¹¹⁸. Maddede Sözleşme'nin yorumlamasında dikkat edilmesi gereken ilkeler belirtilmesine rağmen, yorum yöntemlerine yer verilmediğinden bu hususa ilişkin serbesti bulunmaktadır¹¹⁹. Ancak, uluslararası yeknesak uygulama alanı bulan yorum metotları hâlihazırda mevcut olmadığı için; hem uluslararası doktrinde hem de özellikle Alman mahkemelerince Sözleşme'nin yorumlanmasında öncelikle yeknesak yorumlama amacı dolayısıyla düzenlemelerin lâfzî yorumunun esas alınması, bu metodun boşlukların doldurulması için yeterli olmadığı durumda ise tarihsel yorum metodundan yararlanılması gerektiği ifade edilmektedir¹²⁰. Bunun yanında yorumlanacak maddenin Sözleşmedeki yerine, konunun diğer hükümlerle düzenlenip düzenlenmediğine ve düzenlendi ise nasıl düzenlendiğini konu alan sistematik yorum metodunun da kullanılabilceği ifade edilmektedir¹²¹.

Viyana Satım Sözleşmesi madde 7(1) dışında, yoruma ilişkin olarak Sözleşme metninde ayrıca 8. madde hükmü ile tarafların beyanlarının ve diğer davranışlarının ne şekilde yorumlanacağı düzenlenmektedir¹²². Bu madde de, yalnızca taraf beyan ve davranışlarının yorumlanmasına dair bir düzenleme içermesine rağmen, düzenlemenin genel olarak taraflar arasındaki somut sözleşmenin yorumlanmasına ve içeriğinin belirlenmesine de hizmet ettiği kabul edilmektedir¹²³. Tüm bunlar ifade edildikten sonra Sözleşme'nin 7'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan yorum ilkelerini değerlendirmek uygun olacaktır.

1. Sözleşme'nin Uluslararası Niteliği

Sözleşme'nin uluslararası niteliğinin gözetilmesinden kastedilen, Viyana Satım Sözleşmesi'nin otonom yorumlanması¹²⁴ olup, sadece Sözleşme metni esas alınarak ve ulusal hukuklardaki farklı kavram ve kurumlar göz ardı edilerek yorum yapılmasıdır¹²⁵. Başka bir ifadeyle, *for devlet* mahkemesi veya hakemler

---

¹¹⁸ Çalışkan, s.161.

¹¹⁹ Çalışkan, s.161.

¹²⁰ Çalışkan, s.85.

¹²¹ Çalışkan, s.86.

¹²² Tarman, s.80.

¹²³ arman, s.80.

¹²⁴ Otonom yorum yapılmasına ilişkin bir Alman Mahkemesi kararı için bkz. (OberlandesgerichtMünchen- 7 U 2959/04 -15 Eylül 2004; <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V06/516/72/PDF/V0651672.pdf?OpenElement>>(son erişim:14.03.2016).

¹²⁵ Çalışkan, s. 162; Tarman, s.78;Atamer/Ferrari,s.38. *Ferrari* tarafından eleştirilen yakın

önerilerine gelen Viyana Satım Sözleşmesi'nin yorumlanmasına ilişkin bir sorunu çözerken, diğer Sözleşme tarafı devletlerin mahkeme kararlarını, konuya ilişkin diğer hakem kararlarını ve doktrindeki görüşleri dikkate alarak Sözleşmenin uluslararası niteliğine uygun bir şekilde mümkün olduğunca yeknesak bir yorum yapmalıdır¹²⁶. Bu şekilde Viyana Satım Sözleşmesi'nin getirdiği kurallar yorumlanırken *lexforiden* hareket edilmeyerek Sözleşme kendi içinde otonom yorumlandığında, Sözleşme'nin dünyada yeknesak uygulanması temin edilebilmektedir¹²⁷. Bu nedenle “işyeri”, “mal”, “esaslı ihlal”, “makul süre” gibi Sözleşme’de kullanılan kavramlara, milli hukuklarda yer alan kavram ile aynı anlam yüklenmemeli, Viyana Satım Sözleşmesinin ulusal hukuk sistemlerinden etkilenmiş olmasına rağmen milletlerarası seviyede düzenlenmiş ve üzerinde uzlaşma sağlanmış bir hukuki metin olduğu göz ardı edilmemelidir¹²⁸.

Burada bir hususa dikkat çekmek gerekirse: Sözleşme’deki tüm terimlerin otonom yorumlanmayacağıdır. Bazı kavramların iç hukuk kurallarına göre yorumlanması gerekebilir. Örneğin; Sözleşme’nin 1’inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 7’nci maddesinin ikinci fıkrasında “milletlerarası özel hukuk” ifadesi kullanılmaktadır. Bu maddelerde belirtilen “milletlerarası özel hukuk” ifadesi, *lexforinin* milletlerarası özel hukukuna yapılan bir gönderme olarak yorumlanmalıdır. Bu nedenle Sözleşme’de iç hukuka doğrudan bir göndermenin yapıldığı durumlarda, artık otonom yorumdan söz etmek mümkün olamayacaktır¹²⁹.

2. Sözleşme'nin Yeknesak Uygulanmasının Sağlanması

Viyana Satım Sözleşmesi'nin amacı olan uluslararası satım hukukuna ilişkin konularda yeknesaklığın sağlanması için yeknesak bir hukuki uygulamanın da

---

tarihli bir Amerikan mahkemesi kararına bakıldığında; Yeknesak Ticaret Kanununun (UCC) 2. maddesinin yorumuna ilişkin içtihadın, UCC hükümleri ile lafzen aynı olan CISG hükümlerinin yorumlanmasında mahkemelere yol göstereceği ifade edilmiştir. (Genpham Inc. v. Pliva-Lachema A.S., U.S. District Court for the Eastern District Court of New York, 19 Mart 2005). Ferrari, dn.29’dan naklen. Ancak örneğin; MCC-MARble Ceramic Center, Inc. v. Ceremica Nuova D’Agostino, S.p.A davasında, CISG farklı bir sonucu arzuladığından, hakimin Antlaşmayı uygularken aşına olduğu iç hukuka özgü ilkeleri ikame edemeyeceği açıkça belirtilmiştir. Ferrari, s.44’ten naklen.

¹²⁶ Çalışkan, s.162. . Bu hususa ilişkin Ostroznik Savo v. La Faraonaso. coop. a.r.l davasında İtalyan Mahkemesi, Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanma şartlarını incelerken, satım sözleşmesi Sözleşme’de tanımlanmamış olmasına rağmen bu durumun iç hukuktaki tanımlara başvurulmasını gerektirmediği, otonom yorumlanması gerektiği ifade edilmiştir. Karar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050111i3.html>>(son erişim:08.03.2017).

¹²⁷ Tarman, s.79.

¹²⁸ Tarman, s.80.

¹²⁹ Çalışkan, s.162-163. Bu konuda Sözleşme'nin aynen ifa ile ilgili düzenleme içeren 28. maddesi örnek verilebilecek olup maddede doğrudan iç hukuka atıf bulunmaktadır.

gerekliliği sebebiyle 7'nci madde de her iki ilkeye yer verilmiştir. Sözleşme'nin otonom yorumlanması aynı zamanda Sözleşme'nin yeknesak uygulanmasını sağlamaktadır¹³⁰.

Sözleşme'nin yeknesak uygulanmasının teşviki ilkesinden uygulayıcılar için iki önemli sonuç çıkmaktadır. Bunlardan ilki Sözleşme'nin uygulanmasında ulaşılan çözümlerin, diğer Sözleşme'ye taraf ülkelerde de kabul edilecek nitelikte olması, diğer sonuç ise ulusal uygulayıcıların Sözleşme'nin uygulanmasında Sözleşme'yetaraf diğer devletlerdeki uygulama ve doktrini yeknesak uygulamanın sağlanması için dikkate almalarının gerekliliğidir¹³¹. Bu hususa örnek olarak yukarıda değinilen *OstroznikSavo v. La Faraonasoc. coop. a.r./davasına*¹³²ilişkin İtalyan Mahkemesi kararı gösterilmektedir ki: mahkeme kararında irade muhtariyeti, ispat yükü ve sözleşmeye aykırılık bildirim gibi Viyana Satım Sözleşmesi ile ilgili bazı konuları incelerken Almanya, Avusturya, Fransa, Hollanda, İsviçre ve Amerika Birleşik Devletleri mahkemelerinden kırk yabancı mahkeme kararına ve bir ICC hakem kararına atıf yapmıştır.

3. Milletlerarası Ticarete Dürüstlük Kuralının Gözetilmesi

Milletlerarası ticaretteki dürüstlük ilkesinin Sözleşme'nin yorumlanmasında dikkate alınıp alınmayacağı konusu Viyana Satım Sözleşmesi'nin hazırlanması ve kabulü sürecinde tartışılmış ve dürüstlük ilkesinin içeriğinin belirsiz oluşu sebebiyle hukukî güvensizliğe yol açacağı, bunun da Sözleşme ile hedeflenen amaca aykırı olacağı ileri sürülerek Sözleşme'nin yorumlanmasında bu ilkeye başvurulmaması savunulmuştur. Ancak bu tartışmalara rağmen dürüstlük kuralı Sözleşme'de yer bulmuştur¹³³. Burada belirtmek gerekirse, uluslararası ticaretteki dürüstlük kuralı Viyana Satım Sözleşmesi'nin 7'nci maddesinin ikinci fıkrası bağlamında boşluk doldurmada da önemli bir role sahiptir¹³⁴.

B. Boşluk Doldurma Yöntemi

Milletlerarası antlaşmalarda değişiklik yapılması iç hukukta kanunların değiştirilmesine nazaran daha zor ve sorunlu olduğundan, milletlerarası antlaşmalarda uyarlamaya, gelişime ve boşluk doldurmaya yardımcı olacak araçlara ihtiyaç vardır¹³⁵. Bu bağlamda, Viyana Satım Sözleşmesi, milletlerarası satım hukukuna ilişkin yeknesak bir düzenleme olarak kabul edilse de, Sözleşme kapsamında açıkça kapsam dışında bırakılan konular olduğu gibi, Sözleşme

---

¹³⁰ Çalışkan, s.164.

¹³¹ Zeytin, s.80-81.

¹³² Bkz. dp.120.

¹³³ Çalışkan, s.166; Zeytin, s.82.

¹³⁴ Çalışkan, s.166.

¹³⁵ Tarman, s.81.

kapsamına girmekle birlikte düzenlenemeyen konular da bulunmaktadır¹³⁶.

Viyana Satım Sözleşmesi bağlamında boşluklar harici boşluklar ve dahili boşluklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır¹³⁷. Harici boşluklar, tamamen Sözleşme'nin uygulama alanı dışında bırakılmış olan konuların söz konusu olduğu durumlara ilişkin iken dahili boşluklar ise, Sözleşme'nin düzenleme alanı içinde olmakla birlikte konuya ilişkin somut bir düzenlemenin yapılmamış olduğu durumlara ilişkindir.

1. Harici Boşlukların Doldurulması

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 2'nci maddesi, 3'üncü maddesinin ikinci fıkrası, 4'üncü ve 5'inci maddesi harici boşluklar olarak yer almaktadır. Sözleşme'de açıkça ifade edilmese de Sözleşme'nin uygulama alanı dışında bırakıldığı için düzenlenmeyen hususlar da bulunmakta olup bu hususlar da harici boşluk olarak değerlendirilmektedir¹³⁸. Harici boşluk halinde *for devleti* mahkemesi, kendi kanunlar ihtilafı kurallarının gösterdiği hukukun satıma ilişkin düzenlemeleri kapsamında bu boşluğu dolduracaktır¹³⁹.

Genel olarak Viyana Satım Sözleşmesi'ne baktığımızda aşağıdaki hususlar harici boşluk olarak yer almaktadır:

- (i) Sözleşmenin maddi geçerliliği hususu. Ancak burada belirtmek gerekir ki doktrin ve uygulamada satım sözleşmesinin tümünün veya hükümlerinden birinin geçerliliğine ilişkin olmakla birlikte Viyana Satım Sözleşmesi'nde düzenlenemeyen ve harici boşluk olarak kabul edilen bazı konular ise; tarafların ehliyeti, sözleşmenin hukuka ve ahlaka aykırı olup olmadığı, yanılma, aldatma, korkutma nedeniyle oluşan irade sakatlıkları, aşırı yararlanma, yetkisiz temsil, genel işlem koşulları kullanılmak suretiyle yapılan sözleşmedeki genel işlem koşullarının içerik denetimi ve geçersizliği sorunu ve ticari adet ve teamüllerin geçerliliğidir.
- (ii) Satım konusu olan malın mülkiyetinin geçişi ile ilgili tüm sorunlar.
- (iii) Sözleşme konusu malın sebep olduğu cismani zarar veya ölümden dolayı sorumluluk.

---

¹³⁶ Viyana Satım Sözleşmesi'ni hazırlayanlar bazı konuları bilinçli olarak Sözleşme'nin uygulama alanı dışında bırakmayı tercih ederek, Sözleşme'ye çok sayıda devletin taraf olmasını amaçlamışlardır. Tarman, s.81.

¹³⁷ Çalışkan, s.166.

¹³⁸ Çalışkan, s.166.

¹³⁹ Çalışkan, s.168.

(iv) Sözleşme’de açıkça ifade edilmese de Sözleşme’nin uygulama alanı dışında bırakıldığı için düzenlenmeyen hususlardır. Bu konulara örnek olarak; uyuşmazlığın çözümüne ilişkin düzenleme içeren klotun geçerliliği sorunu, sulh anlaşmasının geçerliliği, cezai şartın geçerliliği, alacağın temliki, borcun nakli, takas, zamanaşımı¹⁴⁰, sözleşmenin üçüncü kişiler açısından doğurabileceği sonuçlar, alacaklılar ve borçlular arasında teselsül, mahkemenin yetki sorunu verilebilir¹⁴¹.

2. Dahili Boşlukların Doldurulması

Viyana Satım Sözleşmesi’nin uygulama alanında olmakla birlikte açıkça düzenlenmemiş konulardaki boşlukların doldurulmasında, Sözleşme’nin 7’nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca öncelikle Sözleşme’nin genel ilkeleri gözönünde bulundurulmak zorundadır. Ancak belirtmek gerekir ki, genel ilkelerden kastedilen Uluslararası Adalet Divanı Statüsü’nün 38’inci maddesinde¹⁴² ifade edilen medeni ülkeler tarafından tanınmış genel hukuk ilkeleri olmayıp Sözleşme’nin temelinde yatan genel ilkelerdir¹⁴³. Bu ilkelerden en önemli ikisi; irade muhtariyeti ve dürüstlük kuralıdır¹⁴⁴. Bunun dışında Sözleşme’den çıkarılan temel ilkelerin bazıları ise şunlardır: Estoppel¹⁴⁵, ahde vefa, para borçlarının ifa yeri, ispat yükü, şekil serbestisi, tam tazmin ilkesi, zararın artmasını engelleme külfeti, teamüllerin önceliği, güven ilkesi, sözleşmenin ortadan kaldırılması imkânının sınırlanmış olması¹⁴⁶. Eğer dahili boşluklar, Sözleşme’nin temelinde yatan genel ilkelere göre doldurulamıyorsa, bu durumda yine Sözleşme’nin 7’nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince devletler özel hukuku kuralları uyarınca uygulanması gereken kurallara göre dahili boşluklara ilişkin çözüm yoluna gidilmesi gerekmektedir. Yani *for devleti* mahkemesi, kendi devletler özel hukuku kurallarına göre tespit edeceği hukukun satım sözleşmesine ilişkin düzenlemeleri ile dahili boşluğu dolduracaktır.

---

¹⁴⁰ Zamanaşımı hususunda Slovak Mahkemesi *SKrajskýsúd v Bratislave* (26CB/114/1995-11 Ekim 2005) kararında, zamanaşımı hususunda Viyana Satım Sözleşmesinde hüküm bulunmaması sebebiyle Avusturya hukuku uygulanmış ve bu hukuka göre zamanaşımı süresinin dolduğuna karar vermiştir. Karar için bkz. <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V10/531/46/PDF/V1053146.pdf?OpenElement>> (son erişim:14.03.2016).

¹⁴¹ Çalışkan, s. 168-173.

¹⁴² Metin için bkz. <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktaraflioz/bm/bm_02.pdf> (son erişim:08.03.2017).

¹⁴³ Çalışkan, s.74-175.

¹⁴⁴ Çalışkan, s.175.

¹⁴⁵ Evvelce yapılan bir işin veya verilen ifadenin sonradan ileri sürülen bir iddiayı savunmaya engel olması ilkesi.

¹⁴⁶ Çalışkan, s.175-176.

Ancak uygulamada hem Sözleşme'nin yorumlanmasında hem de boşlukların doldurulmasında bazı mahkemelerin kendi iç hukuk kurallarını doğrudan uygulama yoluna gitme eğiliminin olduğu belirtilmekte ve doktrinde bu durum *homewardtrend* olarak adlandırılmaktadır¹⁴⁷. Ancak, *homewardtrend*, doktrindeki çoğunluk görüşü tarafından Sözleşme'nin amacı olan yeknesaklığı sağlamadığı gibi *forumshopping'e*¹⁴⁸ yol açtığı gerekçesiyle eleştirilmektedir¹⁴⁹.

III. VIYANA SATIM SÖZLEŞMESİ'NİN BAĞLAYICILIĞI

A. İrade Muhtariyeti ve Viyana Satım Sözleşmesi

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki Viyana Satım Sözleşmesi'nin 6. maddesi, "*Taraflar, bu Antlaşmanın uygulanmamasını kararlaştırabilecekleri gibi, 12. madde saklı kalmak şartıyla, hükümlerine istisna getirebilir veya hükümlerinin doğurabileceği etkileri değiştirebilirler.*" hükmünü içermektedir. Bu sebeple, daha önce de belirttiğimiz üzere Sözleşme irade muhtariyetinin temel alması olup Sözleşme'nin tüm şartlarının gerçekleşmesine rağmen taraflara Sözleşme hükümlerinin uygulanmayacağını kararlaştırma (*optingout*) imkânı tanınmıştır. Bu bağlamda 6. madde, Sözleşme hükümlerinin emredici hukuk kuralı olmaktan ziyade yedek hukuk kuralı niteliğinde olduğunu göstermektedir¹⁵⁰. Burada ki tartışılmalı konu, tarafların Viyana Satım Sözleşmesi'ni zimni olarak uygulama dışı bırakıp bırakamayacağıdır¹⁵¹. Zira Sözleşme'nin 6. maddesinde bu hususa yer verilmemiştir. Doktrinde, özellikle tarafların niyetinin Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanmayacağı olduğu gerçek ve belirgin olgulardan çıkarılıyorsa, tarafların Viyana Satım Sözleşmesi'ni zimnen uygulama alanı dışı bıraktıkları ifade edilmekte iken, bazı mahkeme ve hakem kararlarında ise Viyana Satım Sözleşmesi'nin zimni olarak kapsam dışı bırakılmasının mümkün olmadığını da belirtildiği vurgulanmaktadır¹⁵².

---

¹⁴⁷ Çalışkan, s.178.

¹⁴⁸ Forum shopping ile ilgili açıklama için bkz. dn.4; başka bir tanım, "*milletlerarası karakterli uyuşmazlıkların çözümünde, tarafların, menfaatlerine en uygun ülke mahkemelerini seçmeleri, Anglo-Amerikan Hukukunda forum shopping olarak adlandırılmaktadır.*" Şanlı, C; Esen E.; Ataman-Fıganmeşe, İ.: Milletlerarası Özel Hukuk, 5. bası, İstanbul, 2016, s.359-360.

¹⁴⁹ Çalışkan, s.178-179.

¹⁵⁰ Çalışkan, s.149.

¹⁵¹ Çalışkan, s.151.

¹⁵² Çalışkan, s.151. Çalışkan bu hususa ilişkin olarak Amerikan Mahkemelerince verilen *Asante Technologies v. PmC-Sierra* davası ile *BP Oil v. Emprasad* davasını örnek olarak göstermektedir.

B. Viyana Satım Sözleşmesi'ne Konulabilecek Çekinceler

1. Genel Olarak

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 92'nci maddesi ile taraf devletlere Sözleşme'nin ikinci ve üçüncü kısımları ile bağlı olmayacaklarını bildirme imkânı tanınmıştır. Federal devletler açısından özel bir çekince konulabilme imkânı ise 93'üncü maddede, İskandinav ülkelerinin talepleri doğrultusunda Sözleşme'nin 94'üncü maddesinde birbirine yakın hukuk sistemlerine sahip devletlerin çekince koyması özel olarak hüküm altına alınmıştır. Sözleşme'nin 95'inci maddesi ile en çok tartışma konusu olan Sözleşme'nin dolaylı uygulanmasını düzenleyen 1(1)(b) maddesinin uygulama imkânını ortadan kaldıran çekince hakkını düzenlemektedir¹⁵³. Burada belirtmek gerekir ki, Sözleşme'nin 92'nci, 93'üncü ve 95'inci maddelerindeki çekinceler Viyana Satım Sözleşmesi'nin imzalanmasında, onayında kabulünde, uygun bulunmasında veya katılım anında konabilirken, Sözleşmenin 94'üncü maddesindeki bölgesel hukuk birliği veya benzer hukuk kuralları lehine öngörülen çekinceler ise her zaman konulabilir¹⁵⁴.

2. Viyana Satım Sözleşmesi'nin İkinci veya Üçüncü Bölümüne İlişkin Çekince (m.92)

Yukarıda kısaca değindiğimiz üzere Viyana Satım Sözleşmesi'nin 92'nci maddesi ile taraf devletlere Sözleşme'nin ikinci ve üçüncü kısımları ile bağlı olmak istememeleri durumunda çekince ileri sürebilme imkânı verilmiştir. Maddenin ilk fıkrasına baktığımızda, Sözleşme'ye taraf olan her ülke imza, onay, kabul, uygun bulma veya katılım anında sözleşmenin kurulmasını düzenleyen ikinci kısım veya sözleşmenin ifası ve sözleşmeye aykırı davranılması sonucu tarafların haklarını düzenleyen üçüncü kısım ile bağlı olmayacağını beyan edebilecektir. Maddenin ikinci fıkrası uyarınca ise; Sözleşme'nin ikinci veya üçüncü kısmı hakkında birinci fıkra uyarınca çekince koyan bir ülke, çekincenin ilgili olduğu kısımda düzenlenen konular bakımından, Sözleşme'nin 1'inci maddesinin birinci fıkrası anlamında taraf ülke olarak kabul edilmeyecektir¹⁵⁵.

Bu maddeye ilişkin olarak doktrinde tartışmalı olan husus, Sözleşme'nin 92'nci maddesine göre konulan çekince 1'inci maddenin birinci fıkrasının sadece (a) bendinin sınırlamasına ilişkin mi yoksa hem (a) bendine hem de (b) bendine ilişkin bir sınırlama mı içerdiği noktasında olup hakim görüş her iki

---

¹⁵³ Çalışkan, s.139-140.

¹⁵⁴ Çalışkan, s.47-48; Schlechtriem/Butler, s.240; Zeytin, s.47-48.

¹⁵⁵ Toker, s.57-58.

bendi de içerdigi¹⁵⁶.

İskandinav ülkeleri Danimarka, Finlandiya, İsveç ve Norveç bu maddeye istinaden çekince koymuşlardır. Ancak Danimarka 1 Şubat 2013 tarihinden, Finlandiya 1 Haziran 2012 tarihinden, İsveç 1 Aralık 2012 tarihinden ve Norveç 1 Kasım 2014 tarihinden itibaren¹⁵⁷ geçerli olmak üzere Sözleşme'nin ikinci kısmına karşı koydukları çekinceleri kaldırmışlardır¹⁵⁸.

3. Federal Ülkelere İlişkin Çekince(m.93)

Sözleşme'nin 93'üncü maddesinde öngörülen çekince ile federal veya benzeri bir yapılanma sebebiyle ülkenin tamamında geçerli bir hukuk sistemine sahip olmayan Sözleşme tarafı ülkelerde Sözleşme'nin ülkenin belirli bölgelerinde uygulanması sağlanabilmektedir¹⁵⁹. Buna göre taraf ülkelerden biri bu madde kapsamında çekince koymuş ve satım sözleşmesi taraflarından biri o âkit ülkede ve işyeri Sözleşme'nin uygulanmadığı ülke bölümünde ise, o âkit ülke Viyana Satım Sözleşmesi tarafı ülke olarak kabul edilmeyecektir¹⁶⁰. Avustralya, Danimarka, Kanada ve Yeni Zelanda¹⁶¹ bu madde kapsamında çekince koyan devletler olup Kanada daha sonra çekincesini geri almıştır¹⁶².

4. Bölgesel Birleşimlere İlişkin Çekince (m.94)

İskandinav ülkelerinin talepleri doğrultusunda Sözleşme'de yer alan bu çekince, aynı veya benzer hukuk sistemine sahip ülkelerin Sözleşme'nin uygulanmasını sözleşme taraflarının işyerlerinin bu ülkelerde olması halinde engellemektedir¹⁶³.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere, Sözleşmenin 94'üncü maddesindeki bölgesel hukuk birliği veya benzer hukuk kuralları lehine öngörülen çekinceler her zaman konulabilmektedir. 94'üncü maddede iki farklı durum düzenlenmektedir. Buna göre ilk fıkra uyarınca; Sözleşme'de düzenlenen konular hakkında aynı veya birbirine çok yakın hukukî kurallara sahip olan iki veya daha fazla âkit devlet, her zaman birlikte ya da birbirlerinden bağımsız olarak Sözleşme'nin tamamen ve kısmen uygulanmasını, sözleşme taraflarının işyerlerinin bu devletlerde olması haline münhasıran çekince koyarak

---

¹⁵⁶ Toker, s.59.

¹⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz.<<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/countries/cntries-Norway.html>>(son erişim:08.03.2017).

¹⁵⁸ Zeytin, s.48.

¹⁵⁹ Zeytin, s.48.

¹⁶⁰ Zeytin, s.49.

¹⁶¹ Toker, s.62.

¹⁶² Zeytin, s.49.

¹⁶³ Toker, s.62; Zeytin, s.49.

engelleyebilmektedirler¹⁶⁴. Bu kapsamda Sözleşme'nin 94'üncü maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen çekincenin etkisi 93'üncü madde de düzenlenen çekincenin etkisi ile aynıdır¹⁶⁵.

Maddenin ikinci fıkrası ise, Sözleşme tarafı olmayan ülkeler ile Sözleşme tarafı, ancak hukuk kuralları birbirinin aynı veya birbirine çok yakın olan ülkelere ilişkin çekince konusunu düzenlemektedir. Bu şekilde bir çekince konulması sadece Sözleşme'nin 1(1)(b) maddenin uygulama alanını etkilemektedir¹⁶⁶. Bu fıkra uyarınca konulan çekince, Sözleşme'nin 92'nci ve 95'inci maddeleri uyarınca konulan çekince ile aynı etkiye sahiptir¹⁶⁷.

5. Viyana Satım Sözleşmesi'nin 1(1)(b) Maddesine İlişkin Çekince(m.95)

Bu çekince taraf ülkelere Sözleşme'nin milletlerarası özel hukuk kurallarına dayanarak dolaylı olarak uygulanmasını engelleme imkânı tanımaktadır¹⁶⁸. Viyana Satım Sözleşmesi'ne konulmasına izin verilen ve uygulamada en çok tartışma ve problem yaratan çekince 95'inci maddede yer alan çekinedir¹⁶⁹. Bu maddeye göre her devlet, onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesinin tevdi edilmesi sırasında Sözleşme'nin 1(1)(b) maddesi ile bağlı olmayacağını beyan edebilir¹⁷⁰. Viyana Satım Sözleşmesi'nin bu maddesine göre çekince koyan devletler; Çin, Singapur, Saint Vincent ve Grenadines, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Ermenistan ve Amerika Birleşik Devletleri'dir¹⁷¹. Bu maddeye göre çekince koyan devletler açısından bu çekincenin uygulanabilirliği konusu yukarıda belirttiğimiz gibi tartışmalara sebep olmuş ve bu çekincenin ne şekilde uygulanacağı *for devletin* durumuna göre çeşitli ihtimaller çerçevesinde incelendiğinden, bu çalışmamızda da bu ihtimaller ayrı ayrı ele alınacaktır.

a. Viyana Satım Sözleşmesi'nin 95. Maddesine Göre Çekince Koymayan Taraf Devletin Mahkemesinde Davanın Açılmış Olması

Bu başlık altında iki ihtimalin değerlendirilmesi gerekecektir. Buna göre ilk olarak; Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olup 95'inci madde bağlamında

---

¹⁶⁴ Zeytin, s.49.

¹⁶⁵ Toker, s.63.

¹⁶⁶ Toker,s.64.

¹⁶⁷ Toker, s. 64.

¹⁶⁸ Alman Hükümeti CISG'yi onaylarken çekince koyan devletlerin 1(1). maddenin (b) bendi bakımından taraf devlet olarak kabul edilemeyecekleri görüşünde olduğunu ve böyle bir durumda CISG'yi uygulama yükümlülüğü olmadığını açıklamıştır.CISG AdvisoryCouncilOpinion No. 15, s.14. Metin için bkz. <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op15.html>>(son erişim:08.03.2017).

¹⁶⁹ Çalışkan, s.140.

¹⁷⁰ Çalışkan, s.144.

¹⁷¹ Çalışkan, s.144; CISG AdvisoryCouncilOpinion No. 15, s.7.

anlaşmanın dolaylı uygulanmasına çekince koymayan devletin mahkemesinde açılan bir davada, Sözleşme'nin 1(1) maddesinin (b) bendi uyarınca bu ülkenin kanunlar ihtilafı kurallarının yetkili kıldığı hukuk Sözleşme'ye taraf ve çekince koymamış bir devletin hukuku ise Viyana Satım Sözleşmesi dolaylı olarak uygulama alanı bulacaktır¹⁷².

Ancak Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf ve 95'inci madde uyarınca çekince koymamış hakim hukukunun kanunlar ihtilafı kurallarının çekince koymuş olan taraf bir devlet hukukunu yetkili hukuk olarak göstermesi durumunda, konulan bu çekincenin *for devleti* tarafından dikkate alınıp alınamayacağı noktasında doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır¹⁷³.

Bu husustaki ilk görüşe göre; çekince koymuş devletin hukuku yetkili hukuk olarak tespit edilmişse, bu hukuk o devlette nasıl uygulanıyorsa aynı şekilde uygulanacağından ve o devlette Viyana Satım Sözleşmesi'ne çekince koyduğundan dava konusu uyumsuzluğa Viyana Satım Sözleşmesi'nin değil o devletin konuya ilişkin kendi iç hukuk kurallarının uygulanması gerektiği ileri sürülmektedir¹⁷⁴. Özellikle milletlerarası karar ahengi sağlanması ve *forumshopping*'in ortadan kaldırılması için bu yorum tarzının desteklendiği belirtilmektedir¹⁷⁵.

Genel kabul gören diğer görüşe göre ise; çekince koymamış *lexfori*nin kanunlar ihtilafı kurallarının yetkilendirdiği Sözleşme'ye taraf devlet, çekince koysa bile Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanı bulacağı yönünde olup, gerekçe olarak genel olarak Sözleşme'nin 1(1) maddesinin (b) bendinin konuluş amacı gösterilmektedir¹⁷⁶. Zira bu bendin amacı karşılıklılık esasına bağlı kalmadan uluslararası satım hukukuna ilişkin uyumsuzlukların çözümünde Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanmasını sağlamaktır¹⁷⁷.

b. Viyana Satım Sözleşmesi'nin 95. Maddesine Göre Çekince Koyan Taraf Devletin Mahkemesinde Davanın Açılmış Olması

Burada da iki ayrı durumun değerlendirilmesi gerekmekte olup, buna göre Viyana Satım Sözleşmesi'nin 95'inci maddesi uyarınca çekince koyan taraf devletin mahkemesinde dava açılması durumunda, o devletin kanunlar ihtilafı kuralları çekince koymamış taraf bir devletin hukukunu yetkili olarak gösterebileceği gibi, çekince koymuş taraf bir devletin hukukunu da yetkili

---

¹⁷² Çalışkan, s.145.

¹⁷³ Çalışkan, s.145.

¹⁷⁴ Çalışkan, s.145.

¹⁷⁵ Toker, s.71.

¹⁷⁶ Çalışkan, s.146.

¹⁷⁷ Toker, s.72.

hukuk olarak gösterebilir¹⁷⁸. Her iki duruma da *for devletinin* çekince koyması sebebiyle Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulanıp uygulanmayacağı sorusunun cevaplanması gerekmektedir.

Doktrinde bu hususa ilişkin farklı görüşler bulunmakta olup bir görüşe göre; *for devleti* Sözleşme'nin 95'inci maddesine çekince koyduğundan Viyana Satım Sözleşmesi'ni uygulamakla yükümlü değildir, bu nedenle kendi kanunlar ihtilafı kuralları hangi devletin hukukunu yetkilendiriyorsa o devletin iç hukuk kurallarını uygulayacak, Viyana Satım Sözleşmesi'ni uygulamayacaktır¹⁷⁹. Diğer görüşe göre ise; Sözleşme'nin 95'inci maddesi uyarınca çekince koyan *for devletinin*, bu madde uyarınca çekince koymamış bir ülkenin hukukuna atıf yapması halinde Viyana Satım Sözleşmesi yerine o ülkenin maddi hukukunu uygulamasında herhangi bir yararı yoktur. Elbette çekince koymuş, *for devletinin* kanunlar ihtilafı kuralları kendi hukukunu yetkili kılıyorsa bu çekinceyi dikkate almakta menfaati vardır. Ancak başka bir ülkenin hukukunun yetkilendirilmesi durumunda kendi koyduğu çekincenin sonuçlarını bu ülkeye yansıtma hakkı olmadığı ifade edilmektedir¹⁸⁰.

Sözleşme'nin 95'inci maddesi uyarınca çekince koyan taraf devletin kanunlar ihtilafı kurallarının Sözleşme'ye çekince koyan taraf devletin hukukunu yetkili kılması halinde ise; bir görüşe göre Viyana Satım Sözleşmesi uygulanmayacaktır. Diğer görüş ise Sözleşme'nin uygulanacağı yönünde olup, buna gerekçe olarak Viyana Satım Sözleşmesi'nin 1(1)(b) maddesine dayanılarak değil yetkili kılınan hukukun bir parçası olarak uygulanacağı gösterilmektedir¹⁸¹.

c. Viyana Satım Sözleşmesi'ne Taraf Olmayan Bir Devletin Mahkemesinde Davanın Açılmış Olması

For devleti, Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olmayan bir devlet olup kendi kanunlar ihtilafı kurallarına göre tespit ettiği hukuk Sözleşme'nin 95'inci maddesi uyarınca çekince koymuş bir devletin hukuku ise bu durum da tartışmalıdır¹⁸².

Bir görüşe göre, *for devletinin* Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olmaması sebebiyle Sözleşme'nin 1(1)(b) maddesiyle bağlı olmamasıdır. Dolayısıyla buradaki durum uygulanacak hukukun kapsamıyla ilgilidir ve 95'inci madde anlamında çekince koyan devletin amacına bakıldığında, devletin bu madde

---

¹⁷⁸ Çalışkan, s.146.

¹⁷⁹ Çalışkan, s.147.

¹⁸⁰ Toker, s.68.

¹⁸¹ Çalışkan, s.147.

¹⁸² Çalışkan, s.148.

anlamında uygulanacak hukukun tespit edilmesinden ziyade kanunlar ihtilafı kurallarının göstermiş olduğu maddi hukuk kuralının somut olaya uygulanması isteği sonucu ortaya çıktığından, *for devleti* Viyana Satım Sözleşmesi'ni uygulamamalıdır¹⁸³.

Diğer görüşe göre ise, *for devleti* Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf olmayan bir devlet olmakla birlikte *for devletin* kanunlar ihtilafı kuralları Viyana Satım Sözleşmesi'ne taraf bir devletin hukukunun uygulanacağını göstermekteyse, Sözleşme, taraf devlet hukukunun bir parçası olarak uygulama alanı bulmalı ve bu devletin 95'inci madde anlamında Sözleşme'ye çekince koyması durumu değiştirmemelidir¹⁸⁴.

6- Şekil Serbestisi Çekincesi (m.96)

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 96'ncı maddesiyle, iç hukukunda satım sözleşmelerinin kurulması veya ispatı için şekil zorunluluğu kabul etmiş taraf ülkelere, şekil serbestisini öngören Sözleşme'nin 11'inci ve 29'uncu maddelerine veya Sözleşme'nin ikinci kısmının herhangi bir maddesine 12'nci maddeye göre çekince koyma imkânı tanınmış olup bu çekince her zaman beyan edilebilmektedir¹⁸⁵.

SONUÇ

Viyana Satım Sözleşmesi, 1 Ağustos 2011 tarihinden itibaren milletlerarası mal satım sözleşmeleri bakımından Türk hukuk düzeninin bir parçasını teşkil etmekte olup, artık Türk satım hukukunda yeni bir dönemin başladığını söylemek mümkündür.

Türk hâkiminin, yabancılik unsuru taşıyan bir satım sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlığa uygulanacak hukuku belirlerken, öncelikle söz konusu uyuşmazlığın Viyana Satım Sözleşmesi kapsamına girip girmediğini tespit etmesi gerekmektedir. Bu kapsamda öncelikle, Sözleşme'nin "*Son Hükümler*" başlıklı dördüncü kısmında yer alan 99-101. maddeleri uyarınca zaman bakımından uygulanıp uygulanmayacağını tespiti gerekir. Türk hâkimi önüne gelen davada, anlaşmanın zaman bakımından uygulama şartlarının oluşmadığını tespit ederse, MÖHUK'un 24'üncü maddesini uygulayarak somut uyuşmazlığa uygulanacak hukuku bulacaktır. Bununla birlikte, Sözleşme'nin zaman bakımından uygulanabilir olduğunun tespiti tek başına yeterli olmadığından hem yer hem de konu bakımından uygulanabilirliğini de tespit etmek gerekmektedir.

---

¹⁸³ Çalışkan, s.148.

¹⁸⁴ Çalışkan, s.148.

¹⁸⁵ Zeytin, m.50; Schlechtriem/Butler, s.62.

Ancak daha önce de belirtildiği üzere, Sözleşme irade muhtariyetini temel almış olduğundan, Sözleşme'nin tüm şartlarının gerçekleşmesine rağmen taraflara Sözleşme hükümlerinin uygulanmayacağını kararlaştırma (*optingout*) imkânı tanınmış olup bu bağlamda 6. madde, Sözleşme hükümlerinin emredici hukuk kuralı olmaktan ziyade yedek hukuk kuralı niteliğinde olduğunu göstermektedir.

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 7. maddesi gereği, Sözleşme'nin yorumlanmasında; Sözleşme'nin uluslararası niteliği, Sözleşme'nin yeknesak uygulanmasının sağlanması ve uluslararası ticarete dürüstlük kuralının gözetilmesi üzere üç ilke esas alınmalıdır.

Son olarak, Viyana Satım Sözleşmesi'ne konulabilecek çekinceler Sözleşme'nin 92-96'ncı maddelerinde düzenlendiğinden, Sözleşme'nin uygulanabilirliği tespit edilirken bu hükümlerin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

****

KAYNAKÇA

Atamer, Yeşim M. (Ed.): Milletlerarası Satım Hukuku-Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG), 2.tpkı bası, İstanbul 2008.

Çalışkan, Yusuf: Uluslararası Satım Hukukunda Kanunlar İhtilafı Meseleleri, İstanbul, 2014.

Duhl, Gregory M.: International Sale of Goods (August 2009). Business Lawyer, Vol. 64, 2009, <SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1546060>>.

Develioğlu, Hüseyin Murat: "CISG'in Sözleşmelerin Konusu ve Niteliği Bakımından Uygulama Alanı", Galatasaray Hukuk Fakültesi Dergisi, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın (CISG) Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi Sempozyumu Özel Sayısı, 2013/1, s.53-71.

Flechtner, Harry M.: Issues Relating to the Applicability of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). U. of Pittsburgh Legal Studies Research Paper No. 2008-07; Uniform Law For International Sales Under The 1980 United Nations Convention, John Honnold, 4th edition, The Hague: Kluwer Law International, <SSRN:<http://ssrn.com/abstract=1118118>>.